

I

Limburgs Tijdschrift voor *Genealogie*

uitgave van de sectie genealogie van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap

*Het inschrijvingsregister oude universiteit
Duisburg*

*Posma: een belangrijke mijnbouwersfamilie
in Limburg*

Een onjuistheid rechtgezet

*Het testament van Peter Caspar Poyck en
Aldegunda Jacobina Grupello*

Kerkhoven in Zuid-Limburg

JAARGANG 33 | MAART 2005

Inhoudsopgave

Mededelingen, vragen, boekbesprekingen, aanvullingen, enz.	2
Het inschrijvingsregister (de matrikel) van de oude universiteit Duisburg, door: dr. J.J.Th. Wijnhoven, Guffensstraat 21, 3620 Lanaken (B)	4
Pasma: een belangrijke mijnbouwersfamilie in Limburg, door Sjef Maas, Haesselderstraat 15, 6166 EG Geleen	11
Een onjuistheid rechtgezet, + een scheiding van tafel en bed in het jaar 1716, door D. Kranen, Molenstraat 73, 6712 CT Ede	17
Het testament van Peter Caspar Poyck en Aldegunda Jacobina Grupello, door Wim Nolten, Bruinkoolweg 30, 6414 BJ Heerlen	18
Kerkhoven in Zuid-Limburg, door A.P. L. Paquaij, Servatiusstraat 29, 6444 VJ Brunssum (wordt vervolgd)	29
Index over 2004, door ing. P.L.M. van Hoof, Randenborgweg 51, 6118 GJ Nieuwstadt	

verschijnt vier maal per jaar

Administratie, lidmaatschappen, losse nummers:
L.G.O.G., Postbus 83, 6200 AB Maastricht, tel. 043 - 321 25 86
Postbank 1037880 t.n.v. L.G.O.G.

Redactie:
Harry Strijkers
Wim Nolten

Redactie-adres:
Kleine Steeg 1-9, 6131 KJ Sittard, tel. 046 - 433 29 30
e-mail: h.strijkers@hetnet.nl

Het werk van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig
Genootschap wordt in belangrijke mate
financieel ondersteund door de Provincie Limburg.

ISSN 0169-5177

MEDEDELINGEN

Jaarvergadering Sectie Genealogie 9 april 2005 in teken van Thorn

Historische rondwandeling en lezing over Thornse dirigenten

Zaterdagmiddag 9 april
2005 vindt in de zaal van
"Ville Blanche" in de
Hoogstraat 2 in Thorn de
jaarvergadering van de
Sectie Genealogie LGOG
plaats. Naast het huis-
houdelijk gedeelte is
gezorgd voor een aangepas-
te lezing en een historische
rondwandeling door het
witte stadje. Thorn is ook
bekend om zijn twee top-
muziekkorpsen en de
muzikaliteit van haar
inwoners. Wellicht minder
bekend is dat Thorn, als
bastion van de blaasmuziek,
ook de bakermat is van vele bekende Limburgs
(top)dirigenten.

Hoofdredacteur Harry Strijkers is reeds jarenlang bezig
met het samenstellen van een biografisch repertorium
van Limburgse hafa-dirigenten. Speciaal voor deze
jaarvergadering heeft hij uit zijn vergaard bronnen-
materiaal een lezing over deze Thornse dirigenten op
papier gezet. Thornse familienamen als Tonnaer,
Crasborn en Van Acht zijn klinkende namen in de
Limburgse blaasmuziekwereld. In zijn inleiding geeft
hij eerst een algemeen overzicht over het ontstaan van
Limburgse muziekkorpsen, de ontwikkeling en
opleiding van de dirigenten en de biografische
gegevens van deze Thornse muzikale leiders.
De vergadering begint om 13.30 uur. Naar verwachting
begint de inleiding van Harry Strijkers om 15.00 uur
en omstreeks 16.00 uur start de historische rond-
wandeling door de historische kern van Thorn. Noteer
zaterdagmiddag 9 april 2005 alvast in uw agenda!
Voor de lezing zijn "niet-leden" ook van harte welkom.

Dirigent Léon van Acht.

Limburgse geschiedenisdag Lummen op 21 mei 2005

De VVF Limburg is medeorganisator van de Limburgse
geschiedenisdag 2005, die in het teken staat van de
familiegeschiedenis. Deze geschiedenisdag 2005 vindt
plaats in het Cultureel Centrum Oosterhof in de
Dr. Vanderhoeidonckstraat 56 te Lummen in Belgisch-
Limburg. De entree is slechts één euro per persoon.

Programma:

09.30 uur Ontvangst met koffie
10.00 uur Opening
10.15 uur R. Nijssen (Rijksarchief Hasselt) Bronnen
voor familiegeschiedenis in Belgische
archieven

- 10.35 uur** J. Sanders (Rijksarchief Noord-Brabant)
Bronnen voor familiegeschiedenis in
Nederlandse archieven
- 10.55 uur** F. Schram (KUL en Ministerie
Binnenlandse Zaken) Het wettelijk kader
voor genealogische opzoekingen en
publicaties in België
- 11.25 uur** J. van Rensch (Rijksarchief Limburg,
Maastricht) Het wettelijk kader voor
genealogische opzoekingen en publicaties
in Nederland
- 11.45 uur** Vragen en antwoorden
- 12.00 uur** Middagmaal
- 14.00 16.00 uur** In de namiddag stellen verschillende
genealogische verenigingen en
particulieren of organisaties, die
actief zijn op het vlak van de familie-
geschiedenis in de ruimste zin, hun
activiteiten voor.

Er is een breed aanbod aan infostanden: uitgevers van genealogische studies, leveranciers van hulpinstrumenten, uitgevers, boekhandelaars, leveranciers van computerprogramma's. U kunt er kennis maken met andere familievorsers en hun werk. Ook kunt U gegevens en ervaringen uitwisselen.

De kosten van deze contactdag, inclusief middagmaal en koffie, bedragen € 16,-. Dit bedrag kan u, liefst vóór 7 mei 2005, overschrijven op girorekening **109 84 12** t.n.v. J. Spoorenberg, Pauwlaan 15, 5613 CG Eindhoven met de vermelding "Geschiedenisdag".

De overschrijving geldt als inschrijving.

Wie ook graag een stand zou inrichten op de geschiedenisdag om er zijn boeken, tijdschriften of activiteiten op het vlak van genealogie of heemkunde voor te stellen, kan contact nemen met Rombout Nijssen, tel. 00 32 11 221766. Zijn e-mail adres is: Rombout.Nijssen@arch.be.

Brouwers en brouwerijen

Het bestuur van de sectie Genealogie van het LGOG beschouwt het als een uitdaging om door middel van een **project** het fenomeen **Brouwers en brouwerijen in Limburg** in beeld te gaan brengen en daarbij het genealogisch onderzoek een verdere impuls te geven. Bij de Jaarvergadering in 2004 van de Sectie Genealogie is besloten om door middel van een projectmatige aanpak de directe betrokkenheid van de leden van de Sectie bij genealogisch onderzoek te versterken.

Dit zou dan als volgt gestalte moeten krijgen:

- Het samenbrengen van leden van het LGOG die stamboomonderzoek doen en die voorouders tegengekomen zijn als "brouwers of stokers",
- Samenwerking met enkele LGOG-Kringen creëren om het stamboomonderzoek door middel van lokale bijeenkomsten te ondersteunen. Daarbij zullen de leden advies ontvangen hoe verder onderzoek aan te pakken,
- Daadwerkelijke medewerking geven bij het publiceren van de resultaten van het onderzoek in het Limburgs Tijdschrift voor Genealogie (LTG). Met de Universiteit te Leiden zijn contacten gelegd om het

project door middel van stagiaires te laten ondersteunen,

- In 2005 organiseren van enkele lezingen in de Kringen en een Contactdag met als thema **"Brouwers en Brouwerijen in Limburg"**. Daarbij worden de resultaten aan het brede publiek uitgedragen. Daaruit moeten dan ook weer nieuwe contacten ontstaan voor vervolgonderzoek.

Oproep:

Het bestuur van de Sectie Genealogie roept haar leden op, die bij genealogisch onderzoek "brouwers, brouwerijen en/of stokerijen" zijn tegengekomen, mee te gaan doen aan een project voor verder stamboomonderzoek. De leden die bereid zijn mee te gaan doen zullen een uitnodiging ontvangen voor een aantal bijeenkomsten in de Kringen Weert, Venray en Valkenburg.

De leden die mee wensen te doen aan dit project kunnen zich schriftelijk of per e-mail aanmelden bij de secretaris van de Sectie Genealogie:

Ing. Piet van Hoof,
Randenborgweg 51,
6118 GJ Nieuwstadt.
Mail: hoofnwstadt@home.nl

H.J. van Laer

Vragenrubriek

502 Hubertus

I am researching my family history and have come across an unusual occurrence; the high number of times that Hubertus or Hubertine appears as a baptism name from 1800 - 1900. I am assuming it relates to the Catholic Saint Hubert, but am attempting to find out why it became so prevalent in my family and other Catholic families in the Venlo area.

Ryan W. Lijdsman, e-mail: rlydsman@telus.net.

My family history, starting with my great grandmother, is as follows:

Leotine Marie Ann Hubertine van Daelen was born on 25 Apr 1888 in Venlo,

Parents:

Winandus Aloisius Hubertus van Daelen was born on 5 Aug 1855 in Venlo, Netherlands. He married Helena Wilhelmina Hubertina Bartels Helena Wilhelmina Hubertina Bartels. Winandus agreed on marriage contract on 5 Jul 1888.

Helena Wilhelmina Hubertina Bartels was born in Venlo, Netherlands.

Jan Leonard van Daelen was born on 20 Mar 1818 in Venlo, Netherlands. He married Maria Jockin Maria

Jockin in Venlo, Netherlands. They were married on 27 Oct 1846.

Maria Jockin was born in Venlo, Netherlands.

Boeken

LIMBURGSE VOORoudERS

Handleiding voor genealogisch onderzoek in Limburg
Derde, herziene en uitgebreide druk verschijnt 20 maart 2005

In 1994 verscheen de tweede druk van dit onmisbare werk, een gezamenlijke uitgave van de Stichting Vrienden van het Rijksarchief en de Stichting Limburgs Genealogisch Archief. Iedereen die bij zijn genealogisch onderzoek op Limburgse voorouders stuit, weet al gauw dat alle algemene "Hollandse" handleidingen best wel bruikbaar zijn, maar toch niet die specifieke informatie bieden, die noodzakelijk is bij naspeuringen in onze contreien! Vandaar het grote succes van deze handleiding.

Tien jaar later is het tijd voor een grondige "update". Niet dat er zoveel verandert bij het genealogisch onderzoek, maar sinds 1994 is er nogal wat nieuws onder de zon gekomen: denk maar eens aan de computer en internet. Bovendien is het noodzakelijk de literatuurverwijzingen bij te werken om de onderzoeker nuttige en bijdetijdse informatie te verschaffen bij zijn naspeuringen.

Juist de opkomst van internet maakt het noodzakelijk om de beginnende genealoog een degelijke ondergrond te bieden, omdat hij anders door de bomen het bos niet meer ziet en nogal gemakkelijk in het woud aan informatie verdwaalt. Ook de gevorderde onderzoeker kan zijn voordeel doen met de gedetailleerde aanwijzingen voor onderzoek en verwerking van gegevens. Duidelijke voorbeelden laten niet alleen zien wat men kan verwachten, maar ook wat en waar men moet zoeken.

Regis de la Haye is een goede bekende van iedereen die zich met genealogie in Limburg bezighoudt, niet alleen vanwege zijn functie op het Rijksarchief te Maastricht, maar ook als voormalig hoofdredacteur van het Limburgs Tijdschrift voor Genealogie, als publicist van boeken en artikelen en als spreker bij diverse vergaderingen en lezingen.

Inhoud

Alle informatie die u nodig hebt om aan stamboom-

onderzoek te beginnen en om de problemen die u onderweg tegenkomt te overwinnen. Daarnaast leert u de bereikte resultaten overzichtelijk vast te leggen. Bovendien wordt veel aandacht besteed aan de achtergrondkennis die noodzakelijk is om stamboomonderzoek te verheffen boven het niveau van het "legpuzzel oplossen", en die het schrijven van een echte "familiegeschiedenis" mogelijk maakt. De Handleiding is onderverdeeld in een aantal hoofdstukken, waarin na de basisbegrippen de diverse periodes: de negentiende en de twintigste eeuw en vóór 1800 met hun eigen bronnen en problemen aan de orde komen. Daarna wordt aandacht geschonken aan de diverse beroepsgroepen en de specifieke problemen die een onderzoek kunnen belemmeren of juist boeiender maken. Een bijgewerkt overzicht van adressen van archieven en organisaties en een zeer uitvoerige index besluiten het boek.

Aantrekkelijk

De inhoud is aanzienlijk uitgebreid, wat al te merken is aan de omvangvergroting: van 240 naar 288 pagina's. Dat is te danken aan de uitgebreidere uitleg over diverse onderwerpen, de bijwerking van de literatuur en de opnemingen van voorbeeldteksten, bijv. van inschrijvingen uit kerkregisters. Daarbij komt nog dat het boek nog rijker is geïllustreerd dan de vorige druk, met zelfs enkele afbeeldingen in kleur. De harde kaft is uiteraard gebleven!

Bestellen

De prijs bij voorintekening tot **1 juli 2005** bedraagt bij afhalen **€ 25,-**. Na 1 juli 2005 wordt deze prijs verhoogd tot **€ 30,-**. Bij toezending worden beide bedragen verhoogd met **€ 4,-** bezorgkosten.

Exemplaren kunnen nu al besteld worden door storting of overschrijving van het verschuldigde bedrag op girorekening 593490 t.n.v. Stichting Limburgs Genealogisch Archief te Geleen, met vermelding van "... exemplaren Limburgse Voorouders".

Belgische inschrijvers kunnen het verschuldigde bedrag ook overschrijven op de Belgische postrekening 000-1650758-12 t.n.v. Jozef Hoen, Spaanse Singel 12, NL-6191 GK Beek.

Duitse inschrijvers kunnen het verschuldigde bedrag overschrijven op rekening 375884-504, Postgiro-amt Köln, Bankleitzahl 370 100 50 t.n.v. J. Hoen, Spaansesingel 12, NL-6191 GK Beek.

Afhalen tegen contante betaling is mogelijk ten huize van de secretaris, Spaanse Singel 12, 6191 GK Neerbeek, maar dan uitsluitend op woensdag 23 maart of woensdag 13 april 2005 van 14.00 - 17.00 uur.

Wie verhinderd is op een van beide dagen, kan telefonisch een afspraak maken (046-4373876).

J.J.Th. WIJNHOFEN

Het inschrijvingsregister (de matrikel) van de oude universiteit Duisburg

In samenwerking met Manfred Komorowski van de Universiteit Duisburg-Essen bereid ik een nieuwe uitgave (op het internet en/of in boekvorm) voor van de

matrikel van de oude universiteit Duisburg (1652-1818). Men vindt er ook gegevens die voor de brede kring van regionale historici van belang zijn. Daarom

lijkt het mij zinvol enige algemene aspecten van het genre matrikel te behandelen en het belang ervan voor de regionale geschiedenis te belichten. Aan het eind wordt een lijst gepubliceerd van "Limburgse" plaatsnamen die betrekking hebben op personen die aan deze universiteit van Duisburg waren ingeschreven. Dit in de hoop dat genealogen en plaatselijke historici zich door lezing aangespoord zullen voelen, de biografische gegevens van de daar vermelde personen te completeren.

In de Nieuwe Tijd kwam de universiteit, die toen gewoonlijk academie werd genoemd, in een andere context te staan dan in de tijd van haar ontstaan, de Middeleeuwen. Zij trok vanaf deze periode vooral studenten uit de burgerij. Op den duur werd de universiteit gedomineerd door deze sociale laag, die geleidelijk een hogere status verkreeg en bovendien door velerlei genealogische banden onderling was verbonden. Zoals er een paar jaar geleden een opmerkelijk werk in zes delen met de titel "Genealogien zur Papstgeschichte" verscheen¹⁾, zo zouden er ook "Genealogien zur Universitäts-geschichte" te maken zijn, beginnend met de studenten van de betrekkelijk kleine universiteit Duisburg, maar zich uitbreidend naar andere instellingen, omdat de meeste studenten aan meer dan één universiteit zijn ingeschreven geweest. Maar zolang de matrikels van veel universiteiten niet grondiger bewerkt zijn, is een dergelijk project moeilijk realiseerbaar.

Wat hierboven gesteld is, geldt met name voor die universiteiten van Noordwest-Europa die men gewoonlijk gereformeerd noemt. Kenmerkend voor deze instellingen is de afhankelijkheid van nieuwe soevereinen: de afzonderlijke gewesten der Republiek der Verenigde Nederlanden en - wat de in het hertogdom Kleef gelegen universiteit Duisburg betreft - de keurvorst van Brandenburg, die zich in 1701 tot Koning in Pruisen liet kronen. De theologische faculteit van deze universiteiten volgde de leerdiscipline van de synode van Dordrecht en leverde predikanten aan de "ware gereformeerde religie"; de juridische faculteit leidde rechtsgeleerden en ambtenaren op voor de - meestal protestantse - overheden, de medische faculteit tenslotte was, wat de godsdienstige gezindte van de ingeschrevenen betreft, de meest gemengde.²⁾ Hoewel het vak filosofie er nog wel een vooraanstaande plaats had, waren de origineelste denkers niet meer op de universiteiten te vinden. De nieuwe instellingen waren weliswaar "Landesuniversität", maar bleven ook studenten van elders trekken. Beperkingen kwamen eventueel vooral van "buitenlandse" overheden. Dat is de belangrijkste reden waren er bijvoorbeeld maar weinig studenten uit het Spaanse (later Oostenrijkse) deel van Opper-Gelre in Duisburg zijn aan te treffen. Zeker voor degenen die een carrière bij de (katholieke) overheid nastreefden, was een minstens tijdelijk verblijf aan de Leuvense universiteit noodzakelijk. Omgekeerd, als in de achttiende eeuw toekomstige overheidsfunctionarissen uit Pruisisch Opper-Gelre enige tijd in Leuven hadden gestudeerd, zien wij hen alsnog een graad in de rechten in Duisburg halen.

Met de term matrikel, die verschillende betekenissen kan hebben, wordt hier bedoeld: de universiteitsmatrikel of het inschrijvingsregister (in het Duits

Inskriptionsbuch) van de universiteit. Voor de Nederlandse universiteiten is deze bron meestal onder de destijds eveneens gangbare titel *album studiosorum* gepubliceerd.

Een matrikel in de hier gehanteerde specifieke betekenis is een naamlijst van degenen die aan de jurisdictie van de universiteit onderworpen zijn, nadat zij door middel van een eed hebben beloofd zich aan haar regels te houden. Over het genre is een paar jaar geleden een zeer informatief artikel verschenen van Ulrich Rache, met de titel *Über die deutschen, insbesondere über die Jenaer Universitätsmatrikel*.³⁾ In grote lijnen deel ik de opvattingen van Rache, door wie het onderwerp uitputtender wordt behandeld dan in dit bestek mogelijk is.

Door de eedaflegging is men aan de universiteit geïmmatriculeerd en daarmee burger van de betreffende instelling geworden. De bedoeling van de inschrijving is gewoonlijk het begin of vervolg van een wetenschappelijke studie of het verwerven van de doctorsgraad. De in een lederen band gebonden lijst van de Universiteit Duisburg, die thans in het Nordrhein-Westfälische Hauptstaatsarchiv in Düsseldorf wordt bewaard, begint dan ook logischerwijze met de tekst van de voorschriften die de studiosi moesten onderhouden. Er moet overigens aangetekend worden dat niet alle studenten naar de universiteit kwamen om er te studeren: een klein aantal adellijke personen liet zich uitsluitend inschrijven omwille van "exercitia heroica" of "galantiora".⁴⁾ Niet in het minst voor deze edellieden, die meer dan anderen bijvoorbeeld tot duelleren geneigd waren, was het van belang dat zij als *immatriculati* niet onder de gewone rechter vielen, maar in voorkomende gevallen door de rector en senaat van de universiteit werden berecht.

Behalve studenten vindt men in de matrikel ook namen van beroepsbeoefenaars die op enigerlei wijze met het academisch bedrijf verbonden waren, bijvoorbeeld uitgevers, boekdrukkers, boekhandelaars, dansleraren, schermmeesters, tuinlieden, pedellen, musici en taal-leraren.⁵⁾ Deze mochten hun beroep waarschijnlijk alleen uitoefenen, als zij onder de jurisdictie van de universiteit vielen en genoten daarmee ook bescherming en voorrechten ten opzichte van andere inwoners van de stad. Opname in de matrikel is daarvan een schriftelijke weerslag, al blijkt registratie in de matrikel minder systematisch te geschieden dan bij de studenten en promovendi. Van de andere kant ontbreken er in de matrikel ook namen die men er beslist verwachten zou, vooral van promovendi. Dit laatste blijkt onder meer uit (gedrukte) dissertaties. Men zoekt in de matrikel bijvoorbeeld tevergeefs naar Johann Gisbert Beuth uit Kleef die in 1768 tot doctor in de medicijnen is gepromoveerd en ook naar David Beylon, de stadschirurgijn en stadsapotheker van Batavia, die "bij afwezen" in 1780 zijn Duisburgse doctorstitel behaalde.⁶⁾ Er ontsnapten klaarblijkelijk - eventueel omdat zij kosten wilden sparen - bepaalde personen aan inschrijving. Er was bij de opening van de universiteit wel bepaald dat de studenten zich binnen acht dagen bij de rector moesten melden om zich in te schrijven, maar als men uitsluitend voor de doctorstitel kwam, verbleef men vaak maar een paar dagen in Duisburg en was alleen al daarom inschrijving in de universiteitsmatrikel niet vereist. Registratie

in een andere lijst, het album van de kandidaten, was dan in ieder geval voldoende. Deze categorie van personen hoefde in de korte tijd dat men aan de universiteit verbleef geen beroep te doen op de privileges die met de status van lid van de academische gemeenschap verbonden waren.

Zoals voor een juridische transactie de wilsovereenkomst en niet de schriftelijke optekening daarvan essentieel is, zo is voor het universiteitsburgerschap de eedsaflegging, niet de registratie in een matrikel doorslaggevend. In zijn schriftelijke vorm is het evenwel bewijsmiddel voor de instelling.

Nu kon iemand die buiten Europa werkzaam was, uiteraard niet eigenhandig in Duisburg zijn handtekening zetten, maar dat was ook geen vereiste voor immatriculatie of verkrijging van de doctorstitel. Een voorbeeld daarvan is Johannes Jacobus Roorwijk, die op 20 oktober 1807 vanuit Suriname promoveert: zijn naam is door niet door hem zelf ingeschreven, maar door een andere hand. Bovendien is deze handeling, wat wij ook bij enkele andere promoties zien, pas een paar weken later geschied. Toch is de inwoner van Suriname in Duisburg zowel geïmmatriculeerd als gepromoveerd, zij het dan ook *in absentia*.

Gewoonlijk gebeurt in Duisburg de inschrijving eigenhandig. Maar soms wordt zij ook wel afgehandeld door de rector of een andere functionaris van de universiteit. Voor het volledige rectoraatsjaar 1710-1711 worden, - vermoedelijk aan de hand van verzamelde notities -, alle namen achter elkaar door een enkele hand in het matrikelboek genoteerd. Een dergelijke werkwijze was overigens bij veel andere universiteiten eerder regel dan uitzondering. Voor de historicus is het een groot voordeel dat de eigenhandig geschreven naam in ieder geval niet verbasterd is, iets wat bij een andere procedure ten gevolge van een verkeerd verstaan of overschrijven heel gemakkelijk kan voorkomen. Samenvattend: de matrikel biedt allereerst een goede, zij het niet volledige, opsomming van degenen die aan de universiteit gestudeerd hebben of gepromoveerd zijn - in Duisburg is zoals in Harderwijk het aantal van uitsluitend -promovendi zeer groot! - en bevat daarnaast gegevens over andere bij het universitaire bedrijf betrokken personen. Maar ook de toegevoegde (voornamelijk biografische) aantekeningen hebben waarde, bijvoorbeeld als bron voor de geschiedenis van de Latijnse scholen uit de regio. Vervolgens vinden wij vanaf 1770 in vrijwel alle gevallen summier gegevens over de vader van de ingeschrevene. Een voorbeeld: de in 1698 in Maastricht geboren vader van Andreas Florus Fournier, - laatstgenoemde promoveerde in 1778 tot doctor in de beide rechten -, wordt aangeduid als "Nicolaus Everhardus de Fournier, praeses curiae superioris partis Gelriae". De Duisburgse matrikel is dus meer dan een naamlijst van studenten; zij bevat nog andere biografische data en kan ook voor ander-soortige vraagstellingen met vrucht worden geconsulteerd.

Nadat de oude wijze van inschrijven meer dan een eeuw had bestaan, kwam er in 1770 een voorschrift van de Pruisische regering omtrent de vorm van de matrikel die aan al haar universiteiten moest worden toegepast. Consequente opvolging van het betreffende reglement zou hebben betekend dat, wat tot dan een soort eedboek was geweest, vanaf dat moment een

administratief hulpmiddel met de belangrijkste gegevens van de studenten zou zijn geworden. Maar in feite krijgen wij vanaf die tijd een mengvorm van eventueel eigenhandig geschreven gegevens van de student en van notities van de universitaire administratie. Feitelijk ligt de belangrijkste verandering daarin besloten dat vanaf 1770 als extra de vader van de immatriculand met diens beroep of aard van inkomen en diens actuele woonplaats wordt vermeld. Ter illustratie daarvan kan het juist genoemde voorbeeld Fournier dienen.

De schrijfwijze van de namen kan in velerlei vormen voorkomen, er bestond immers nog geen Burgerlijke Stand, thesaurus van familienamen of zelfs maar een geheel van spellingsregels. Bovendien worden zowel de volkstaal als het Latijn gehanteerd, maar meestal wordt de Latijnse naamsvariant gekozen. De huidige lezer dient te beseffen dat de student geen toekomstige generaties van onderzoekers voor ogen had; hij wilde slechts de van hem gevraagde handtekening plaatsen. Op een later tijdstip, bijvoorbeeld bij zijn inschrijving in het album van kandidaten of op zijn dissertatie, schreef hij zijn naam probleemloos op een andere manier. Dit geldt niet alleen voor de familienaam, maar ook voor de voornamen. Als voornaam wordt overigens vaak een roepnaam genoteerd, die niet gelijk aan de eerste doopnaam hoeft te zijn. Tenslotte is ook de volgorde van de verschillende voornamen volstrekt willekeurig. Met gegevens die zo weinig uniformiteit vertonen, is identificatie van de persoon vanzelfsprekend niet altijd eenvoudig. Bovendien blijkt in de praktijk dat biografische recherche aanleiding kan zijn, een naam anders te lezen dan op het eerste zicht voor de hand lag. Men mag stellen dat de matrikeluitgaven van universiteiten die zonder biografische annotatie zijn verschenen, veel meer leesfouten bevatten dan degenen die er wel van voorzien zijn.⁷⁾ Dit blijkt bijvoorbeeld bij een vergelijking tussen de talrijke namen die Keulen en Duisburg gemeen hebben en bij de minder talrijke van Leuven en Duisburg. In Keulen en Leuven hebben de bewerkers van de universiteitsmatrikels om praktische redenen van een identificatie afgezien. Biografische identificatie van personen die zowel in Duisburg als aan andere universiteiten studeren, leidt tot menige correctie in de tekst van Keulen en Leuven. Behalve de persoonsnaam wordt veelal ook de geografische afkomst vermeld. Deze enigszins vage term is op zijn plaats omdat het een onjuiste veronderstelling is dat het altijd de geboorteplaats betreft of de ideële "Heimat" van de familie. Integendeel, op grond van de totaliteit van de gegevens krijgt men de stellige indruk dat, althans in Duisburg, meestal aan de actuele verblijfplaats van de betrokkene wordt gerefereerd. Godfried Baertmans bijvoorbeeld, die zichzelf als "Susterensis" betitelt, was op 6 oktober 1641 te Maastricht gedoopt en in die stad ook naar school gegaan. Wat zijn relatie met Susteren precies inhoudt, moet nader onderzoek uitwijzen. Waarschijnlijk is Susteren op het moment van de inschrijving de woonplaats van zijn ouders. Dat geldt dan uitsluitend voor dat betreffende tijdstip; bij een latere gebeurtenis, zoals een promotie, kan een andere plaatsnaam worden genoemd. Een voorbeeld daarvan is Henricus Daelhausen (Daelhuysen). Hij noemt zich bij zijn inschrijving op 31 maart 1676 Keulenaar, bij een

disputatio in 1678 Dordrechtenaar en op zijn proefschrift in 1680 vermeldt hij Ruhrort als woonplaats. Voor de zoon van, naar men mag vermoeden, een Rijnschipper zijn deze uiteenlopende plaatsaanduidingen niet onwaarschijnlijk. Men mag aannemen dat hij in Keulen is geboren, maar of dit werkelijk zo is, kan slechts een doopboek uitwijzen. Als men de Duisburgse ingeschrevenen over de categorieën "Nederlanders" en "Duitsers" zou willen verdelen, raakt men in grote verlegenheid. De student Daelhausen is slechts een voorbeeld van de velen bij wie dat niet mogelijk is. Een met een snelle blik vervaardigd overzicht van de geografische herkomst van de studenten zou tot een dubieuze analyse leiden. Meestal kan aan de hand van de tekst van de matrikel wel een geografische relatie worden vastgesteld, maar de aard van deze relatie is niet zonder meer evident. Bovendien zijn lang niet alle persoonsnamen van geografische aanduidingen voorzien. Zij zijn niet meer dan toegift, zodat bijvoorbeeld een student uit Sittard eventueel in het geheel geen plaatsnaam vermeldt, of zich, zoals Johannes Lemmens in 1668, simpelweg als Juliensis⁸⁾ bestempelt. Als men werkelijk alle in de matrikel voorkomende Sittardenaren zou willen traceren, zou biografisch identificatie van alle personen noodzakelijk zijn.

Een verder probleem is het gegeven dat de relatie van sommige studenten met de vermelde plaatsnaam heel zwak kan zijn. J.H. le Roux bijvoorbeeld heeft met het thans Limburgse Helden geen andere betrekking dan dat zijn vader op het moment van zijn inschrijving (in 1814) er als arts verbleef. Van Le Roux junior, die op 3 november 1817 in Duisburg tot doctor in de medicijnen promoveerde, is slechts bekend geworden dat hij omtrent 1819 een artspraktijk in Veur en Leidschendam had, en in 1833 in Veenhuizen stierf. Een Limburger kan men hem dan ook werkelijk niet noemen.

Overigens is de term "Sittardenaar" nog relatief gemakkelijk te definiëren, bijvoorbeeld als iemand die in Sittard geboren is of er zijn woonplaats heeft; moeilijker is het met de term "Nederlanders" of "Limburgers". Dat is het problematische van een publicatie als W. Rotscheidt, *Nederlandsche studenten aan Duitse Universiteiten en andere inrichtingen van Hooger Onderwijs*.⁹⁾ Het gevolg van een bij Rotscheidt ontbrekende definitie is dat men men er talrijke namen mist en een aantal andere, die op grond van leesfouten en misverstanden zijn opgenomen, - zoals de "Gelrienses", die, in tegenstelling tot de "Gelri" of "Geldri", allen uit het thans Duitse stadje Geldern afkomstig zijn -, uit zijn lijst van Nederlandse studenten zou moeten schrappen. Rotscheidts geografische analyse geschiedt bovendien volgens het nationale perspectief van de historiografie van zijn tijd (1926). Dit stoort ons evenzeer als het uitgangspunt van een Nederlandse tekstuitgave die in dezelfde tijd verscheen, de *Romeinsche Bronnen voor den kerkelijken toestand der Nederlanden onder de Apostolische Vicarissen 1592-1727*.¹⁰⁾ Wij kunnen dergelijke geografische selecties maar moeilijk hanteren. Bovendien is het om velerlei redenen absoluut gewenst een bepaalde bron, zoals een universiteitsmatrikel of een archiefonds, als geheel integraal uit te geven of anderszins te ontsluiten en geen gegevens stilzwijgend, bijvoorbeeld

op grond van moderne landsgrenzen, als irrelevant weg te laten. Pas als deze eerste bewerkingfase van het materiaal gepasseerd is, kan men voor een "nationale", regionale of locale optiek kiezen. Dat er aan een regionale optiek bezwaren kleven, kan men ook aan vooroorlogse Duitse publicaties demonstreren, zoals H. Müllers, *Rheinische Studenten an der "Hohen Landesschule" zu Hanau*¹¹⁾: sinds de creatie van nieuwe Länder na 1945 is de door hem gebruikte geografische term "Rheinisch" niet meer zo evident. Omwille van de aangevoerde argumenten is de hier volgende lijst van "Limburgse" studenten niet als uitputtend gedacht, maar slechts als werkinstrument: als handvat voor degene die thans met de moderne geografische begrippen werkt.

Als de tekst van de Duisburgse matrikel correct getranscribeerd is en de gegevens niet zozeer vertaald, als wel juist begrepen en geïnterpreteerd zijn, kan men natuurlijk een aantal personen in relatie brengen tot gebied van het Koninkrijk der Nederlanden of van de Nederlandse en Belgische provincie Limburg met de grenzen van 1839, zoals de toegevoegde lijst beoogt. Daartoe horen dan plaatsen die in de matrikel Kleefs (bijv. Gennep) of Guliks (bijv. Sittard) of Gelders (bijv. Horst) worden genoemd. Maar voor de interpretatie van het geheel dient men zich altijd voor ogen te houden dat de grenzen van 1839 niet eens toekomst-fantasie waren toen bijvoorbeeld op 17 augustus 1690 de latere professor in de medicijnen en rector van de universiteit, de Klevenaars Martinus Johannes Haesbaert (1662-1711), te Gennep in het huwelijk trad met Hubertina van Bergsum.

Zeker zo interessant als een opsomming van Nederlandse plaatsnamen die in de matrikel genoemd worden, is een onderzoek naar "gediplomeerden" van de universiteit die hun carrière binnen de huidige Nederlandse landsgrenzen hebben doorlopen. Afgestudeerde "Duitse" theologen blijken veelvuldig een beroep naar kleine, minder aantrekkelijke kerkelijke gemeentes te hebben aangenomen, bijvoorbeeld in plaatsen gelegen in het voormalig hertogdom Gulik. Zo zijn vrijwel alle Urmondse dominees voormalige studenten van de Duisburgse universiteit. "Duitse" doctores medicinae daarentegen zagen eerder brood in Amsterdam en andere Hollandse steden.¹²⁾ Juristen vonden hun plaats in uiteenlopende posities, aan de universiteiten, in het leger, de gerechtshoven of de advocatuur. Tenslotte valt op dat in de tweede helft van de achttiende eeuw een groot aantal (meestal "buitenlandse") chirurgijns-majoor van het Staatse en Bataafse leger een doctorsgraad in Duisburg haalde en daarmee klaarblijkelijk een goede uitgangspositie voor een verder civiele carrière verwierf.

Er is nog een belangrijk aspect dat nader onderzoek verdient, namelijk het gegeven dat honderden Duisburgse immatriculanten een of meer Nederlandse universiteiten hebben bezocht. Omdat "Limburg" geen eigen universiteit had, is deze thematiek voor de regionale geschiedenis echter niet relevant. Daarvoor wel van enig belang zijn in de matrikel aan te treffen passages omtrent vooropleiding van studenten aan de Latijnse scholen van Maastricht, Roermond en Venlo alsmede, in een enkel geval, aan het Seminarie van Roermond.

Waarom gingen "Limburgers" naar Duisburg? Het

gereformeerd karakter van de universiteit was voor de protestanten onder hen zeker een motief; belangrijker is evenwel de geografische afstand: Duisburg was voor de meeste dichterbij dan Leuven en Keulen. Onder de grote groep Duisburgse theologiëstudenten treffen geheel volgens verwachting weinig autochtone Limburgers aan. Het gaat daarbij voornamelijk om zonen van predikanten die zelf vaak van elders afkomstig waren. Wij tellen er zestien. Zes daarvan komen er uit het Kleefse Gennep, drie uit Maastricht en twee uit het Staatse Valkenburg. Verder signaleren we: A. Olivier uit Beek, J.H. Smeets uit Geulle, J. Wiersen uit Venlo, J.G. Peill uit Sittard, en tenslotte de reeds vermelde G. Baertmans uit Susteren.¹³⁾ In contrast daarmee is het aantal in Duisburg opgeleide, maar van elders, in concreto het territorium van de huidige Bondsrepubliek, afkomstige theologen, dat in ons gebied werkzaam was, aanzienlijk. Het is niet verwonderlijk dat er in de achttiende eeuw relatief veel studenten uit Pruisisch Gelderland naar Duisburg gingen: het Opperkwartier huldigde toen immers dezelfde landsheer als het Kleefse Duisburg. Dat daarnaast de Gulikse plaatsen ruim vertegenwoordigd zijn, is mede te verklaren door de oude banden tussen de hertogdommen Kleef en Gulik. Voor inwoners van Venlo was Duisburg niet alleen gunstig gelegen, maar ook politiek onbesmet vanwege de goede verhouding tussen de Republiek der Verenigde Nederlanden en Brandenburg-Pruissen. Alles bij elkaar zijn er veel meer relaties tussen de universiteit Duisburg en Nederland dan het artikel van Rotscheidt doet vermoeden. Het is zeker niet ondenkbaar dat het een derde - 2000 van de bijna 6000 - immatriculanten betreft. Er zijn ook verbindingen waarvoor de matrikel geen gegevens levert. Men denke bijvoorbeeld aan Duisburgse hoogleraren (theologen, maar ook juristen en anderen, zoals de bovengenoemde Martinus Haesbaert), van wie velen aan Nederlandse universiteiten hun opleiding hebben genoten. Een aantal van hen, waaronder de befaamde Petrus van Musschenbroek, heeft bovendien zowel in Duisburg als aan een of meerdere Nederlandse universiteiten gedoceerd. Daarnaast spelen Nederlanders, zoals de drukker en uitgever Sas, een rol bij het uitgeven van wetenschappelijke publicaties van Duisburgse academici.

De lijst

Hier volgt nu tenslotte de aangekondigde voorlopige lijst van voor de regionale geschiedenis relevante persoonsnamen, gerangschikt volgens een alfabetische lijst van plaatsnamen in de huidige Nederlandse en Belgische provincie Limburg. Onder de vermelde plaatsen is Vaals een speciaal geval: in Aken woonachtige, maar in Vaals gedoopte gereformeerden, worden niet als "Limburgers" beschouwd. Omwille van de volledigheid, maar van betrekkelijk gering belang, zijn daarentegen wel de in de provincie Luik gelegen plaatsen Dalhem, Eupen en Limbourg opgenomen.

De personen zijn voor zover mogelijk nader gedetermineerd door vermelding van geboorte- en sterfjaar; waar deze niet gevonden zijn, worden in enkele gevallen andere chronologische aanknopingspunten vermeld.

Bij de persoonsnaam wordt in de matrikel soms een studierichting, bijvoorbeeld theologie, genoemd, maar deze vermelding van een discipline is veel zeldzamer dan die van geografische herkomst en houdt bovendien allerm minst in dat de betrokkene ook in het genoemde vak is afgestudeerd. Niet iedereen heeft zijn studie met een dissertatie (in Duisburg of elders) afgesloten, maar er zijn er wel meer dan verondersteld wordt.¹⁴⁾ Vrijwel alle hier vermelde personen zijn na afloop van hun studie werkzaam als predikant, arts of jurist. De juristen treffen wij onder meer aan bij de Hoven in Venlo en Geldern. Er is één uitzondering: in december 1712 vindt de inschrijving plaats van "Gerhardus Jansen, von Maastricht geburtigh und Universiteijts Dans-Meister". Jansen is dus geen student, maar dansleraar en als zodanig waarschijnlijk tot 1740 werkzaam. Over hem valt te vermelden dat hij op enig moment bij het universiteitsgerecht is aangeklaagd wegens het verbreken van een huwelijksgeefte.

Opmerking vooraf

De herkomstaanduiding in de matrikel kan betrekking hebben op de geboorteplaats, maar meestal is het de woonplaats op het moment van inschrijving. De plaatsnamen worden gegeven volgens de huidige spelling. Na de plaatsnamen die vet gezet zijn, volgen in eerste instantie de namen van immatriculanten die de betreffende herkomstopgave zelf geleverd hebben. Daarna worden namen genoemd van diegenen, van wie door middel van nader onderzoek een relatie met de betreffende plaats is vastgesteld. De aard van de relatie wordt met de cursieve afkortingen "geb." (geboren) of "carr." (werkzaam en/of woonachtig) aangeduid. Uiteraard kan blijken dat er in de laatste categorie namen moeten worden toegevoegd. Enkele malen worden niet de actuele, maar historische herkomstaanduidingen - in het cursief - gegeven. De summieri biografische gegevens die hier ter oriëntatie worden vermeld, zijn ontleend aan naslagwerken, doopboeken en andere bronnen. Volledige bronvermelding is aan de definitieve publicatie voorbehouden.

Afkortingen

De afkortingen: diss. = *dissertatie* (meestal ter verwerping van de graad van licentiaat of doctor), med. = *medicinae*, iur. = *ius* en matr. = *matrikel Duisburg* worden alleen gebruikt bij de nadere identificatie van die personen van wie niet de volledige levensjaren vastgesteld konden worden. Hier wordt dus geen complete lijst van dissertaties (en promoties) geboden; die is gereserveerd voor de uitgave van de matrikel op het internet.

Afferden: *Geb.* P.L. Bammelroij (zie Well)

Beek: G.A. Olivier (geb. 1692, matr. 1712)

Beek Carr. W.H. Cox (1743-1804), J. Henrici (ca 1676-1738), H. Messing (1706-1780), A. Olivier (ca 1658-1706), W. F. Sylvius (ca 1646-1689)

Berg aan de Maas: Carr. L. Feltman (1701-1755)
Boholtz, Huis Bongard: *Geb.* C.L. Limpens (zie Hertogenrade)

Borgloon: J.F. Bellefroid (geb. 1777, matr. 1800)

Broeksittard: C.F. Hochstenbach (1746-1825)

Cadier en Keer: Carr. J.F. de Jacobi (matr. 1701, gest. 1746)

- Dalhem:** H. Guyot (geb. circa 1725, matr. 1752, dr. med. Harderwijk 1754)
- Eupen:** N.J. Houben (geb. ca 1777, matr. 1798)
Eupen Carr. J.J. Gülcher (1737-1791), J. Hasselenberg (zie Maastricht), E. van Spanckern (1761-1849)
- Eijs:** P. Henrot (geb. 1677, diss. iur. 1707)
Eijsden: Carr. F.W. Wintgens (1716-1763)
Geleen: Carr. J.B. Mölgens (zie Sittard)
- Gennep:** M.J. Ebben (1683-1739), D.J. Engel (geb. 1679, matr. 1694), G.Th. van Erpers (geb. 1759, matr. 1776), Th. van Erpers (matr. 1691, gest. 1754), F.A. Felderhoff (1751-1828), J.P. Felderhoff (1749-1812), C.Th. Hermsen (1757-1835), Th.G. Hermsen (geb. 1759; diss. med. 1780), J.R.B. Veeren (1714-1803), J.Th. von de Werth (geb. ca 1734, matr. 1752)
Gennep Geb. Ae. Engel (1650-1703)
Gennep Carr. W.C. Baerken (1790 - ?1845, diss. med. 1815), J. von Bergsum (1649-1720), E. Cöster (geb. 1701, matr. 1721), H.A. Finmann (circa 1719-1791), G.W. von Huchtenbruch (matr. 1655, gest. 1676), M.J. Hopp (1713-1788), P. le Bleu (matr. 1729, gest. 1757), A.B. van Spaen (1669-1745), J. von der Wehrdt/von de Werth (1701-1755), D.Ch. Wunder (1679-1746)
- Geulle:** J.H. Smeets (1741-1773)
Geulle Carr. W.H. Cox (zie Beek), H. Messing (zie Beek), A. Olivier (zie Beek)
- Gulpen:** Carr. C.G. von Hüls (1777-1849)
- Hamont:** A. Seyens (geb. 1730, matr. 1755)
Hasselt: Carr. W. Apkenius (1640-1714)
- Heerlen:** J.H. Crena (1747-1823)
Heerlen Carr. Chr. Cramer (1773-1836), G.W. Frens (1648-1708), H. Lamberts (ca 1730-1803), P. Lemmens (zie Sittard), J. Marteau (zie Sint-Truiden), P. Mintert (ca 1660-1728), J.H. Schultz (1749-1840), H. Sylvius (ca 1642-1691), H.M. Wintgens (1718-1783)
- Helden:** J.H. le Roux (1794-1833), J. van Oyen (1769-1813)
Land Hertogenrade: C.L. Limpens (1689-1744)
- Horst:** A.J. van Douveren (1745-1834), J.Th.W. Herckenrath (geb. 1749, matr. 1769), P.J. Herckenrath (1739-1805)
Horst Carr.: G.J. Herckenrath (zie Meerlo)
- Kessel:** T.G. van Baerll (geb. 1759, matr. 1776)
Kessel Carr. A.P.E. de Lauwere (1792-1836)
- Klimmen:** Carr. P. Liesselius (1639-1723), H. Messing (zie Beek)
- Limbourg:** W. Ernst (matr. 1654)
Limbricht: Geb. C.F. Hochstenbach (zie Broeksittard)
Lommel: Carr. E. Bedber (1648-1687), J. Quast (matr. 1677, gest. 1721)
- Maaseik:** C.A. von Lilien (geb. 1779, matr. 1796)
- Maastricht:** A.J.J. Alberti (1743-1798), W.R. Apkenius (1672-1709), W. Arton (matr. 1694), J.G. Becker (geb. 1684, dr. iur. Utrecht 1707), J. Boomhouer (1684-1758), E.W. Conradi (geb. 1689, matr. 1713), T.W. de Cotzhausen (1683-1748), J.C. Fabritius (matr. 1724), H.D. Fabritius (geb. ca 1712, matr. 1730), C. Fischbach (geb. 1639, diss. iur. 1659), A. Habets (1776-1835), G.C. Halberschmidt (matr. 1696, dr. med. Harderwijk 1705), J.J. Hasselenberg (geb. 1756, matr. 1789), G.J. Heldevier (geb. 1770, diss. iur. 1788), J.H. van Hillensbergh (1641-1674), J. Jansen (matr. 1712), J.C. Janssen (ca 1704-1751), J. de Loo (1728-1813), B. Massing (1652-1720), F.H. Mumme (geb. 1694, diss. iur. 1716), H. Ae. Panhuys (1694-1789), G.H. Schommartz (geb. 1682, matr. 1699), A. Simons van Weert (matr. 1661; dr. iur. Harderwijk 1664), B.J. Vrythoff (1769-1848)
Maastricht Geb. G. Baertmans (zie Susteren), J.J. van Lelyveld van Cingelshouck (1788-1886), W. de Lommesssem (1714-1755), J.L. Wintgens (1728-1770)
Maastricht Carr. C.J. Duijcker (1758-1808), Chr.G. Fellingier (ca 1714-1780), I.D. Fellingier (1714-1764), I.D. Fellingier (1746-1808), G.W. Frens (zie Heerlen), I.H. Geyer (1753-1806), J. Harde (matr. 1696), J.F. de Jacobi (zie Cadier en Keer), E.W. Meurs (ca 1757-1796), F.D. Mohr (1774-1856), J.G. Peill (zie Sittard), F.L. Rambonet de Neuville (1684-1755), H.H.C. von Rosenthal (1762-1822), F. Syben (zie Roermond), W.F. Sylvius (ca 1646-1689)
- Meerlo:** G.J. Herckenrath (1712-1755)
Meerssen: Carr. W. Apkenius (1640-1717), J. Boomhouer (zie Maastricht)
- Mook:** S.B. Motman (geb. 1759, matr. 1775)
Mook Carr. Chr. Schouhamerus (1646-1706)
- Neeroeteren:** L.P.J. Pendris (geb. 1778, diss. med. 1810)
- Opitter:** J.C. Beckers (geb. 1743, diss. iur. 1770)
- Peer:** M.W. Lëen (1776-1824)
- Roermond:** A. van Afferden (1645-1688), J.B.L. Coninx (1710-1768), P.F. Crahe (matr. 1728), T. de Haes (matr. 1716, dr. iur. Harderwijk 1718), M.A. Heyster (geb. 1681, matr. 1701), C.J. Knapen (matr. 1749, dr. med. 1750), C. Leurs (1782-1856), Jac. Leurs (1779-1813), W. Leurs (1794-1876), M.N. van Linn (diss. iur. 1715), F. Syben (1781-1858)
Schinnen: Carr. J.B. Mölgens (zie Sittard)
- Sevenum:** M. Schenck de Nydeggen (1710-1763)
- Sint-Truiden:** J. Marteau (1765-1822), L.A. Moers (geb. 1773, matr. 1799), P.J. Roberti (1793-1859), J. Vandenhove (geb. 1775, matr. 1799)
- Sittard:** J.H. Benedict (geb. 1781, matr. 1799), J.W. van den Dijck (geb. 1754, diss. med. 1777), G. Engelbertz (1732-1798), F. Gall (1763-1841), G. van Huijn (matr. 1670), J.Th. Jhew (geb. 1621, dr. iur. 1658), J. Simonius von den Kamp (diss. iur. 1659, gest. 1686), J. Kleinen (geb. 1637, diss. iur. 1671), P. Lemmens (geb. 1652, diss. iur. Giessen 1682), J.B. Mölgen (van Mulcken, 1766-1827), Jac. van Mulcken (geb. 1757, diss. med. 1786), E. Nybellen (geb. 1749, diss. iur. 1772), J.G. Peill (1703-1754), J.A.D. Suisters (geb. 1664, dr. iur. 1700), J.G. Thielen (geb. 1763, matr. 1786)
Sittard Geb. W.R. Apkenius (zie Maastricht), F.W. van Elswick (geb. 1649, matr. 1670), J. Lemmens (geb. 1650, matr. 1668)
Sittard Carr. J.W. Bornemann (1781-1841), M. Coenen (1757-1842), J.H. Dikmannus (ca 1763-1854), J.W. Francken (1726-1784), J.F.C. Grimm (1784-1832), C.F. Hochstenbach (zie Broeksittard), Th. Otten (1653?-1709?), J.J. Schmitz (zie Susteren), A. Seibels (1713-1758), J. Sylvius (ca 1634-1699), W.F. Sylvius (1646-1689)

- Stevensweert: Carr. J.H. Koenen (1746-1821)
Susteren: G. Baertmans (geb. 1641, matr. 1656),
R.A. Moers (1699-1760), J.J. Schmitz (geb. 1752,
dr. iur. 1774)
Swolgen: Carr. G. von Elsnitz (zie Venray),
C. Raemaekers (zie Well)
Tegelen: P.A. Canoy (1775-1851)
Thorn: J.J. Frische (1733-1789)
Thorn Carr. R.A. Moers (zie Susteren)
Urmond: Chr. Deussen (geb. ca 1638, diss. iur. 1658),
G.W. Stromenger (1703-1736)
Urmond Carr. J.Th. Calbe (1739-1773), M. Coenen
(zie Sittard), Chr. Cramer (zie Heerlen), J.W.
Deussen (1753-ca 1786), L. Feltman (zie Berg aan
de Maas), H. Hermann (matr. 1704, gest. 1724),
J.H. Koenen (zie Stevensweert), A. Kremer (1766-
1840), A. Olivier (zie Beek), Th. Otten (zie
Sittard), J.C. Raucamp (1760-1817), G. Stockfeld
(1794-1841?), H. Strommenger (matr. 1688, gest.
ca 1728)
Vaals: Johannes Hugo Becker (matr. 1704), M. Brull
(geb. 1717, matr. 1739)
Vaals Carr. P.A. Arntz (1798-1847), J.W. Brandt (ca
1674-1762), F.C. Engels (1718-1754), J.H.P.
Grunewaldt (1758-1835), J.C. Hanstenius (ca 1652-
1730), G. von Hemessen (1722-1783)
Valkenburg: J.M. Crämer (1660-1749), H.W. Crämer
(geb. 1679, matr. 1700)
Valkenburg Carr. J. Hoesch (1696-1767)
Venlo: J.J. l'Allemand (geb. 1741, diss. iur. 1765),
F.L. Arentz (1764-1827), J.F. d'Aumerie (1779-
1856), W.R. van Baerle (geb. 1789, diss. med.
Utrecht 1809), A.J. Berniere (ca 1750 -1795), W.A.
Berniere (1757-1788), P. van Besel (1703-1740),
M.J. in de Betouw (1710-1752), M.Ae. van den
Broeck (1743-1800), J. Bucken (1699-1769), J.M.
van Dath (1713-1758), A.F. de Fournier (dr. iur.
1778), J.F. Graven (1772-1834), G.A.J.
Herckenrath (1767-1809), A.S. Hermans (geb.
1729), H.P. Heutz (1760-1842), P.G. Kerckraedt
(diss. iur. 1716), J.H. de Laet (matr. 1702), A.W.
van Liebergen (1724-1804), A.J. van Paderborn
(1713-1783), D.M. Peters (1710-1795), F.G. Ruys
(1687-1768), A. Skene (geb. 1755, dr. iur. 1779),
J.C. van den Vaero (1754-1824), J.A. van der
Vichte (matr. 1718, diss. med. 1724), H. Welters
(1690-1742), H.G. van Wessum (1742-1826), J.W.
Wicherlinck (1742-1773), J. Wiersen (1746-1812),
J. de Wijlder (geb. 1632, matr. 1655)
Venlo Geb. A.L. von Becker (1633-1704), J. a Gostorff
(1642-1716), Th.G. van Baerl (zie Kessel)
Venlo Carr. J.M. van Aefferden (1710-1780),
H. Blumenkamp (1762-1828), P.A. Canoy (zie
Tegelen), F.J.M. Daumerie (1748-1823), J.U.
Fritschy (gen. 1760; matr. 1785), G. van Grieken
(1766-1800), P.J. Herckenrath (zie Horst), L.
Kempinck (diss. med. 1660, gest. 1663), J.J. Melm
(dr. med. 1736, gest. 1747), J.C.W. Quack (1767-
1835), A. Quast (1682-1751), J.N. Richardt (1705-
1759), P.A. Richardt (1703-1779), J.A.
Timmermann (1693-1742), P.H. Vermaesen (zie
Well)
Venray: G. van Elsnitz (1730-1786), H. Oomen (1737
1806), G. Raijmaeckers (1755-1830), W. van
Vechgelt (geb. 1725, diss. med. 1746)
Weert: E.J.E. Haax (geb. 1786, dr. med. 1812),
A.W. Janssens (1794-1851), J.E. Janssens (1767-
1836)
Weert Carr. G.J. Herckenrath (zie Meerlo)
Well: P.L. Bammelroij (geb. 1725, diss. iur. 1747),
C. Raemaekers (geb. 1722, diss. iur. 1750),
P.H. Vermaesen (diss. iur. 1770, gest. 1782)
Wijnandsrade: W.R.F. van Heisterman (geb. 1676,
matr. 1698)
Wilre ["in den Vroenhof"]/ Wolder: Carr. J.H.
Berghoff (1676-1739), F.W. Wintgens (zie Eijsden)
- Aanvullende gegevens worden graag tegemoet gezien
op het e-mailadres: wynput@hotmail.com
- Noten:**
1. Ch.W., *Genealogien zur Papstgeschichte*, = *Päpste und Papsttum* 29, 1-6. Stuttgart. 1999-2002.
 2. In hetzelfde jaar 1803 promoveerden in de medicijnen een schoonzoon van Willem Bilderdijk en de vader van Judocus Smits, hoofdredacteur van het latere dagblad "De Tijd".
 3. In het Duitse tijdschrift: *Genealogie* 25 (2000-2001), p. 29-46, 84-109.
 4. De bezigheden die dienen ter voorbereiding op de dienst in het leger, aan het hof of in algemeen bij de staat: zoals dansen, paardrijden, schermen, jagen, oefeningen in de "Conduite" (kennis van de Franse en andere moderne talen).
 5. Professoren en ander personeel (zoals secretarissen) vindt men niet in de lijst, omdat hun betrekking met de universiteit o.a. door een diensteed was geregeld. Sporadisch komt men er namen tegen van personen die reeds gepromoveerd waren en die door inschrijving het recht kregen om als "privaat-docent" college te geven.
 6. Vgl. *De Nederlandsche Leeuw* 1955, p. 194, 225; *Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek* X, p. 59-60.
 7. De tweede categorie is duidelijk in de minderheid. De belangrijkste zijn: Die Matrikel der Universität Basel. Ed. G.H. Wackernagel, 5 Banden. Basel 1951-1980 en: Le livre du Recteur de l'Académie de Genève (1559-1878). Ed. E. et S. Stelling-Michaud. 6 Banden. Genève 1959-1980.- Zie voor deze en andere titels: W. Ribbe - E. Henning, *Taschenbuch für Familiengeschichtsforschung*. 12. Aufl. Neustadt an der Aisch 2001.
 8. De 15 Sittardenaren die zich als zodanig willen betitelen gebruiken de volgende termen: Julia-Sittardiensis, Sittardia-Juliacensis, Sittardiensis Julias, Juliaco-Sittardus, Sittardiensis, Sittardiensis Juliacensis. - De heersende opvatting dat het gebruik van een bredere geografische term, zoals "Juliacensis", vooral voorkomt bij personen die uit kleine onbeduidende plaatsjes afkomstig zijn, is niet gestoeld op de feiten. De immatrikulant kan, daarbij geleid door bepaalde gebruiken, verschillende termen kiezen, als hij iets over zijn geografische afkomst will meedelen. - Er zij hier ook nog gewezen op het gebruik van termen als Coloniensis, Clivensis, Juliacensis, Mindensis, Moersensis, Monasteriensis etc. voor zowel de betreffende steden als voor de territoria. Een Coloniensis is dus niet a priori iemand die uit de stad Keulen afkomstig is.
 9. In: *De Nederlandsche Leeuw* 1926, p. 78-80, 114-118, 152-154, 182-187, 275-278, 305-310, 342-345, 369-374.
 10. Deel I: 1592-1651. Uitgegeven door J.D.M. Cornelissen. Den Haag 1932, = Rijks Geschiedkundige Publicatiën. Grote Serie 77.
 11. In: *Mitteilungen der Westdeutschen Gesellschaft für Familienkunde* 4 (1924-26), p. 465-469.

12. Studenten in de medicijnen die uit het huidige Nederland afkomstig zijn, vallen evenwel meestal onder de categorie "plattelandsdokters".
13. Beide horen gedeeltelijk ook onder Maastricht thuis.

14. Vgl. M.G. van Heyst, *Album promotorum Limburgensium, 1600-1980. Voorlopig lijst van Limburgse doctores*. Maastricht 1982.

SIEF MAAS

Posma: een belangrijke mijnbouwersfamilie in Limburg

Jouke Bonnes Posma (1855-1931)

Hij werd geboren op 20 december 1855 te Oldeholtwolde, behorende tot de gemeente Weststellingwerf, Friesland, en is op 4 mei 1931 overleden te Beilen, Drenthe. Hij was gehuwd met Annigje Knol. Zij was geboren op 6 juni 1859 in Terwispe, Friesland, en is overleden op 2 augustus 1936 te Heerlen. Aanvankelijk werkte Jouke Bonnes in de Friese veenstreken bij de winning van turf en de turfhandel. Hij heeft later als mijnwerker in Duitsland gewerkt. In juli 1898 was het gezin Posma-Knol namelijk verhuisd naar Wanne, gelegen nabij Recklinghausen in Nordrhein-Westfalen. Aldaar werkte Joukes Bonnes Posma op de kolenmijn "General Blumenthal". Hiermede wordt voor de eerste keer de naam Posma als mijnbouwer vermeld. Na de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) zijn Jouke Bonnes Posma met zijn vrouw en hun jongste twee zonen Jan en Franz naar Nederland verhuisd en in Zuid-Limburg gaan wonen; aanvankelijk in Nuth, later in de omgeving van Heerlen.

De naam Posma is in 1812 (dus nog in de Franse Tijd; 1794-1814) door Abele (Ebele) Posma (vermoedelijk geboren circa 1780) te Lange Zwaag (Friesland) geregistreerd. In de provincie Friesland hebben dus eveneens de nakomelingen van Jouke Bonnes Posma, die met name bij Staatsmijnen belangrijke functies hebben bekleed, hun "roots".

Drie zonen van Jouke Bonnes Posma hebben namelijk hoge leidinggevende functies bij Staatsmijnen in Limburg bekleed. Dat waren: Bonne Jouke(s), geboren in 1879 en overleden in 1943, Jacob, geboren in 1882 en overleden in 1934 en Abele, geboren in 1886 en overleden in 1958.

De eerste zoon van Abele Posma en Katharina Leimkübler, Jacob Johan Posma, heeft eveneens een vooraanstaande functie bij Staatsmijnen vervuld. De (tweede) zoon, Konrad (Kurt) Posma, begon zijn loopbaan weliswaar bij Staatsmijnen, maar sloot die af bij de Domaniale Mijnmaatschappij n.v. Over bovengenoemde vijf Posma's volgen hierna op hoofdlijnen nadere gegevens.

1. Bonne Jouke(s) Posma (1879-1943)

Hij werd op 11 oktober 1879 geboren te Beets (gemeente Opsterland; Friesland). Nadat hij aanvankelijk als jongeman, net als zijn vader Jouke Bonnes Posma, in Duitsland te Wanne, nabij de plaats Recklinghausen, op de mijn "General Blumenthal" had gewerkt, werd hij door familie attent gemaakt op de in Nederland in 1902 van start gegane Staatsmijnen in Limburg. Op 5 juni 1905 ging Bonne Jouke(s) Posma

als mijnwerker aan de slag op de Staatsmijn Wilhelmina, Terwinselen-Schaesberg, thans gemeente Landgraaf. Deze eerste Limburgse Staatsmijn, was in 1905 nog volop in aanleg en kwam in 1909 in bedrijf. Na voorbereidend onderwijs, volgde hij van 1907-1909 de door Staatsmijnen gegeven opzichters-

Bonne Posma.

cursus. Het eindexamen behaalde hij op 15 maart 1909 met de aantekening "zeer goed". Via hulpopzichter op Staatsmijn Wilhelmina, werd hij in 1911 bevorderd tot opzichter. Daarna volgde een snelle promotie: 1914: meesteropzichter op Staatsmijn Emma, Treebeek-Heerlen; 1919: hoofdopzichter op Staatsmijn Hendrik, Rumpen-Brunsum; 1923 (31 december): bevordering tot chef van het ondergronds bedrijf (Chob) op Staatsmijn Hendrik en tot plaatsvervangend bedrijfsingenieur. Deze laatste functie heeft hij bekleed tot zijn pensionering op 1 mei 1937.

Bij het 25-jarig bestaan van Staatsmijnen in Limburg in 1927, werd Bonne Jouke(s) Posma koninklijk onderscheiden tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Bij zijn 25-jarig dienstjubileum op 5 juni 1930, bleek nogmaals duidelijk hoe de inzet van de jubilaris voor zijn werk bij Staatsmijnen, werd gewaardeerd. Bonne Jouke(s) Posma is op 20 december 1943 te Maastricht overleden. Laatstelijk was hij woonachtig te Houthem-St. Gerlach, thans gemeente Valkenburg aan de Geul. Bonne Jouke(s) Posma was op 27 januari 1906 te Leeuwarden gehuwd met Froukje de Vries. Zij was geboren te Leeuwarden op 2 december 1884. Op de terugreis van Nederlands Indië op 8 juni 1938 aan boord van het schip J. Pzn. Coen, dat zich toen in de Rode Zee bevond, is ze overleden. In Nederlands Indië had het echtpaar Posma-de Vries hun aldaar werkzame zoon bezocht. Bonne Jouke(s) hertrouwde met de zuster van zijn vrouw, Jeltje Maria de Vries.

2. Jacob Posma (1882-1934)

Hij werd op 8 september 1882 geboren te Beets, gemeente Opsterland, Friesland. In plaats van naar de

ambachtsschool te gaan, voer hij liever als scheepsjongen op de turfschepen van de familie. Nadat het gezin van Jouke Bonnes Posma in juli 1898 naar Duitsland te Wanne, nabij Recklinghausen, was verhuisd, ging Jacob Posma, net als zijn vader en oudere broer Bonne Jouke(s), aanvankelijk werken op de kolenmijn "General Blumenthal."

Jacob Posma.

Maar ook Jacob Posma ging in 1905 werken bij Staatsmijnen in Limburg. Hij begon als mijnwerker op de toen nog in aanleg zijnde Staatsmijn Wilhelmina in Terwindselen-Schaesberg, thans gemeente Landgraaf. In 1909 kwam de Staatsmijn Wilhelmina in bedrijf. Ook hij behaalde, net als zijn broer, met zeer goede resultaten de door Staatsmijnen gegeven opzichters-cursus 1907-1909. Hij kreeg op 9 maart 1909 het einddiploma uitgereikt. De Mijnschool, ter opleiding van het mijnbouwkundig kader, ging enkele jaren later, in 1913, te Heerlen van start. Afwisselend werkte Jacob Posma op Staatsmijn Wilhelmina, op Staatsmijn Hendrik (Rumpen-Brunssum) en op Staatsmijn Emma (Treebeek-Heerlen). Hij doorliep achtereenvolgens de rangen van: hulpopzichter, opzichter, afdelings-opzichter, meesteropzichter en hoofdopzichter. In 1924 volgde zijn promotie tot chef van het ondergronds bedrijf (Chob) op Staatsmijn Emma. Vervolgens werd Jacob Posma in 1927 in dezelfde functie aangesteld op Staatsmijn Maurits te Lutterade-Geleen. De Maurits was in 1926 in bedrijf genomen. Op 24 juli 1930 was Jacob Posma 25 jaar in dienst van Staatsmijnen in Limburg. Bij die gelegenheid werd de hardwerkende, bekwame en beminlijke Jacob Posma groots gehuldigd. In dat zelfde jubileumjaar 1930 werd Jacob Posma voor zijn werk beloond door zijn benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. In 1931 werd hij belast met de hoogste leiding door zijn benoeming tot (hoofd)bedrijfsingenieur. Die functie zou hij tot in 1934 uitoefenen. Want op 6 september van dat jaar (1934) en enkele dagen vóór zijn verjaardag, die viel op 8 september, is hij tijdens zijn zomervakantie in het Leeuwarder Bonifacius-ziekenhuis wegens een plotseling opkomende ziekte overleden. Nadat het stoffelijk overschot van Jacob Posma op zaterdag 8 september 1934, de dag van zijn geboorte, vanuit Leeuwarden naar zijn woning in Geleen was overgebracht, werd dit onder grote belangstelling op dinsdag 11 september 1934, na de begrafenisdienst die aan het sterfhuis geleid werd door dominee H.F. de Puy, overgebracht naar het protestantse kerkhof te Sittard. Jacob Posma was ten tijde van zijn overlijden met zijn gezin te Geleen woonachtig aan de Rijksweg-Noord (hoek Ridder Vosstraat) en wel in de imposante villa "Huize Keerweide". Vóór het gezin Posma, was dit de woning van hoofdingenieur C.A. van Goudoever de Jongh en daarna van de hoofdingenieurs J. Bakker en

M.J. H. Bergstein. Reeds jaren geleden is deze villa afgebroken.

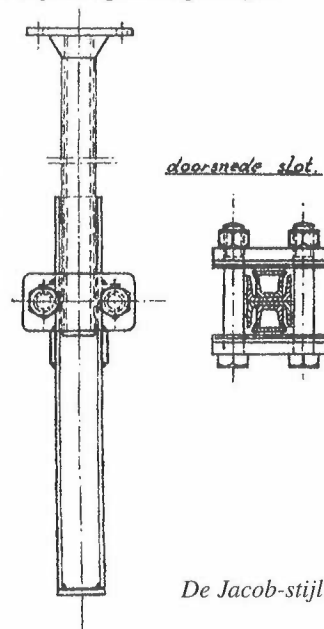
Knokenflip

In de literatuur over onze Limburgse Mijnstreek is Jacob Posma nog prozaïsch geboekstaafd. In de lezenswaardige mijnwerkersroman (verschenen onder auspiciën van de Culturele Raad Limburg), getiteld: "Knokenflip - Een mijnwerker vertelt" van G. Nolting (\pm 1947), worden enkele Posma's, maar dan alleen met hun voornamen, vermeld (zoals op pagina 192, e.v.). Er is daar namelijk sprake van: "Hoofdopzichter Jakob" met wie bedoeld wordt Jacob Posma die (en zoals hiervoor vermeld) immers van 1924 tot 1927 Chob was op Staatsmijn Emma. Die zelfde "Hoofdopzichter Jakob", vraagt op zijn beurt Flip, en met wie bedoeld wordt de auteur van het boek, G. Nolting, en via deze dan vervolgens wordt dóór-verwezen naar Abele Posma (de jongere broer van Jacob Posma), of die: "(...) mee (gaat) naar onze Nieuwe Mijn, die in exploitatie komt?" (pagina 195). We willen alvast over Abele Posma vermelden dat hij inderdaad als hoofdopzichter in juli 1924 is overgeplaatst naar Staatsmijn Maurits te Lutterade-Geleen; zoals Nolting op pagina 196 vermeldt: "(...) naar het eenvoudige Limburgse dorp vlak bij de Nieuwe Mijn." Bedoeld is hier het dorpje Lutterade behorende tot de gemeente Geleen, waar de Staatsmijn Maurits in 1926 in bedrijf kwam. Lutterade zou overigens voor een flink deel worden opgeslorpt door de zich alsmaar uitbreidende Staatsmijn Maurits, de komst in 1929 van Cokesfabriek Maurits, in 1930 van het Stikstofbindingsbedrijf (SBB), enz.

Jacob-stijl

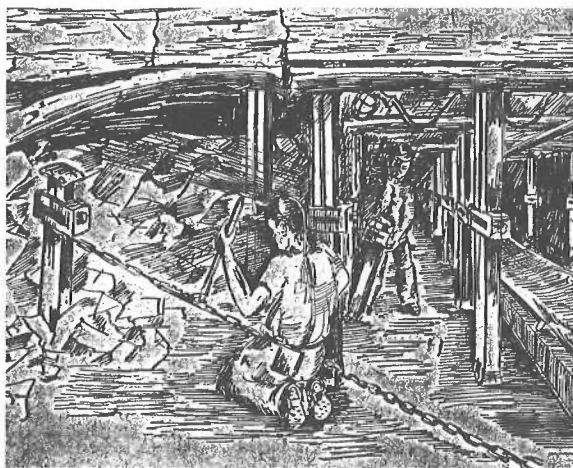
Een stijl is een starre (jukbouw) dan wel een inschuifbare ondersteuning om de gesteentedruk van het dak in een galerij (steengang, doortocht, enz.) in de mijn op tevangen.

Jacob Posma is de uitvinder geweest van de naar hem genoemde Jacob-stempel of Jacob-stijl. Aanvankelijk werd hout in de mijnen als ondersteuningsmateriaal gebruikt; mede om zijn waarschuwendende werking. Alvorens de naaldhouten stijlen, op maat gezaagde stammen van naaldbomen, door de enorme gesteentedruk braken, begonnen ze eerst als niet mis te verstane waarschuwing te kraken. Hout rotte onder in de mijn echter snel. Het was daarom minder geschikt om als ondersteuning voor langere tijd te dienen in mijngangen die langer moesten openblijven. De ijzeren ondersteuning zoals de Toussaint-Heintzmann-stijl, de Gerlach-stijl en de Jacob-stijl, hadden dit nadeel niet.

De Jacob-stijl.

De door Jacob Posma ontworpen samendrukbare stijl was aanmerkelijk sterker dan de houten stijl. Kort gezegd was de constructie van de Jacob-stijl zodanig, dat, na het bereiken van een bepaalde aanvangsdruk, de stijl inschuifbaar (telescopisch) was. Met nummer 31676 van 16 november 1933 verleende de Octrooiraad aan Staatsmijnen in Limburg octrooi op de Jacob-stijl; als waardevolle "steun" in het ondergrondse mijnbedrijf. Jacobs broer, Abele Posma, heeft de stempel van zijn broer Jacob later nog verbeterd. Die verbetering hield, eenvoudig weergegeven in, dat die stempel zeer gemakkelijk en betrekkelijk zonder gevaar kon worden weggetrokken, "geroofd", (octrooi-nummer 50060 van 18 februari 1941). In het boek *Knokenflip - Een mijnwerker vertelt* van Nolting, laat de toepasselijke tekening van boekillustrator H.J. Slangen, op pagina 208 het zogenaamde roven van de geotrooieerde Jacob-stijl duidelijk zien.

De Jacob-stijl wordt "geroofd" met een stijltrekker. De Jacob-stijl was een vinding van Jacob Posma en is nog verbeterd door zijn broer Abele Posma. (Hierop werden octrooien verleend in 1933 en 1941.)

3. Abele Posma (1886-1958)

Abele Posma, werd, als derde zoon van Jouke Bonnes Posma en Annigje Knol, geboren op 25 februari 1886 eveneens in het Friese Beets. In afwijking van zijn voornaam Abele, luidde deze in Duitsland Ebele. Daar was het gezin van Jouke Bonnes Posma-Knol immers in 1898 verhuisd en wel naar Wanne, nabij Recklinghausen. De naam Ebele komen we eveneens tegen in de mijnwerkersroman *"Knokenflip - Een mijnwerker vertelt"* van G. Nolting (zie: pagina 195, onderaan).

In aansluiting op zijn schooltijd (zowel in Nederland als in Duitsland) gaat hij in 1906 als mijnwerker ondergronds op de mijn "König Ludwig" te Suderwich, gelegen nabij Recklinghausen in Duitsland. In 1911 kwam hij naar Nederland en wordt houter op de sinds 1909 in bedrijf gekomen Staatsmijn Wilhelmina te Terwinselen-Schaesberg, thans gemeente Landgraaf. Net als zijn twee oudere broers Bonne en Jacob, volgde Abele de opzichterscursus. Dat was aan de Mijschool te Heerlen, die in december 1913 van start was gegaan als "Vereeniging Ambachtsschool en Mijschool voor Heerlen." De zo net genoemde "Vereeniging" nam toen (met ingang van 16 december 1913) de sinds 1907 door

Staatsmijnen, met ministeriële goedkeuring gegeven bestaande opleiding van mijnbouwkundige opzichters over. Hierin participeerden de diverse Limburgse mijnondernemingen. Op 3 april 1914 wordt aan Abele Posma het diploma mijnopzichter uitgereikt; hij slaagde, net als zijn twee broers, met een prima resultaat. Dan volgt Abele's fraaie carrière bij Staatsmijnen in Limburg. Die ziet er chronologisch uit als volgt:

1914 (6 april): aangesteld als hulpopzichter op Staatsmijn Emma, Treebeek-Heerlen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) vervulde hij zijn militaire dienstplicht als sergeant.

1916 (1 april): aangesteld als afdelingsopzichter bij Staatsmijn Emma. Vergeet niet dat onze landsgrenzen wegens de Eerste Wereldoorlog nagenoeg gesloten waren. Bijgevolg was de steenkool destijds uit de Limburgse mijnen voor Nederland van groot belang.

1920 (1 april): bevordering tot meesteropzichter.

1924 (1 januari): bevordering tot hoofdopzichter.

1924 (1 juli): in de rang van hoofdopzichter overgeplaatst naar Staatsmijn Maurits te Lutterade-Geleen.

1926 (1 juli): benoemd tot chef van het ondergronds bedrijf (Chob) van Staatsmijn Maurits, deze was sinds 1926 in bedrijf genomen;

1927 (1 juli): in dezelfde functie van Chob teruggekeerd naar Staatsmijn Emma.

Op 24 april 1936 wordt feestelijk herdacht dat Abele Posma 25 jaar in dienst is van Staatsmijnen in Limburg. In dat jaar zag hij tevens zijn vele en grote verdiensten beloond door zijn benoeming op 15 augustus 1936 tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Tijdens de Tweede Wereldoorlog (1940-1945) weigerde hij aan de Duitse bezetter de namen op te geven van stakende arbeiders. Hij werd overigens met

Abele Posma. Tekening gemaakt in St.-Michielsgestel in juni 1943.

andere leidinggevende personen van Staatsmijnen en Oranje-Nassaumijnen in 1943 gearresteerd en geïnterneerd. Dit gebeurde tijdens de in ons land tegen het beleid van de Duitse bezetter spontaan en massaal uitgebroken als bekend staande April-Mei stakingen. De aanleiding tot het uitbreken van die April-Mei stakingen in 1943 was het besluit van de Duitsers om de Nederlandse militairen die in 1940 (na de oorlogshandelingen bij de Duitse inval) aanvankelijk krijgsgevangenen waren gemaakt, maar als "grootmoedige handelwijze" van Hitler werden gedemobiliseerd, thans opnieuw te interneren, op grond van de op 29 april 1943 door Wehrmachtbefehlshaber generaal Christiansen afgekondigde proclamatie. Die internering moest eveneens Abele Posma ondergaan en wel in het Brabantse Sint-Michelsgestel; in het Seminarie

"Beekvliet". Hij werd echter op 13 juli van dat jaar (1943) wegens onmisbaarheid weer vrijgelaten. De Duitsers hielden de bepaald niet-coöperatieve (lees: anti-Duitse) Chob Posma echter scherp in de gaten. Wegens de voor de Limburgse Mijnstreek in de tweede helft van september 1944 naderende bevrijding, moest Abele Posma nog enkele weken onderduiken te Schin op Geul, gemeente Valkenburg aan de Geul. Kort vóórdat hij op 1 maart 1946 met pensioen gaat, wordt hij nog bevorderd tot bedrijfsingenieur van Staatsmijn Emma. In de leeftijd van 72 jaar oud, is Abele Posma op 19 februari 1958 in het St.-Jozefziekenhuis te Heerlen overleden. Laatstelijk was hij te Broekhem-Valkenburg woonachtig. Vóór zijn huwelijk overgegaan tot het rooms-katholieke geloof, was hij op 10 mei 1908 in het Duitse Recklinghausen, gehuwd met Katharina Leimkühler. Zij was op 18 januari 1888 geboren te Ebbendorf, Kreis Iburg, Münsterland. Zij overleed op 27 oktober 1976 in het De Weverziekenhuis te Heerlen. Het graf van Abele Posma en zijn vrouw Katharina Leimkühler bevindt zich op het R.-K. kerkhof te Broekhem-Valkenburg.

4. Jacob Johan Posma (1911-1975)

Jacob Johan Posma werd, als tweede kind van Abele Posma en Katharina Leimkühler, geboren op 3 augustus 1911 te Schaesberg, thans gemeente Landgraaf. Na het volgen van het lager onderwijs op scholen te Hoensbroek en Treebeek, slaagde hij in 1930 aan het Bisschoppelijk College te Sittard voor het diploma hogereburgerschool-B (hbs). Vervolgens studeerde hij in de mijnbouwkunde af op 22 december 1936 als Diplomingenieur aan de Technische Hochschule te Aken, Duitsland. Op 17 april 1937 trad Jacob Johan Posma in dienst van Staatsmijnen in Limburg; net als zijn vader Abele Posma en zijn ooms Bonne Joukes en Jacob Posma. Op 12 januari 1938 wordt hij aangesteld als adjunct-ingenieur bij Staatsmijn Wilhelmina, Terwinselen-Schaesberg, thans gemeente Landgraaf, en bij die Staatsmijn wordt hij vervolgens op 1 januari 1944 bevorderd tot ingenieur.

Als reserve-officier wordt hij voorjaar 1939 in actieve dienst opgeroepen wegens de oorlogsdreiging van nazi-Duitsland. Bij de inval van de Duitse troepen in ons land op 10 mei 1940, nam hij deel aan de oorlogshandelingen. Hij werd te Maastricht nabij het klooster Mariënwaard door de Duitsers gevangen genomen en afgevoerd naar een krijgsgevangenenkamp in het Duitse Beieren, maar mocht na zes weken weer naar Nederland terugkeren. Dit op grond van de zogenaamde demobilisatie van door de Duitsers, naast burgers, eveneens krijgsgevangenen gemaakte Nederlandse militairen. Deze demobilisatie was omstreeks medio juni 1940 zo goed als voltooid. Als in september 1944 het grootste deel van Zuid-Limburg inclusief de Limburgse Mijnstreek is bevrijd, worden op grond van het Buitengewoon Mijnbesluit ingaande 26 april 1945 alle steenkolenmijnen in Zuid-Limburg onder Beheer van de Staat der Nederlanden gesteld. Daarmede werd belast dr. ir. Ch.Th. Groothoff, destijds directeur van Staatsmijnen in Limburg. Zeker meteen na de Tweede Wereldoorlog en nog daarna zijn de Limburgse steenkolenmijnen wederom van vitaal belang geweest voor de energievoorziening in ons land.

Dat Beheer duurde tot 1 januari 1949. De steenkoolproductie was sindsdien flink gestegen en dat was nodig ook. Inmiddels is Jacob Johan Posma op 20 december 1948 als chef van de mijnbouw-kundige staf overgeplaatst naar Staatsmijn Emma te Treebeek-Heerlen. Enige jaren later wordt hij op die mijn bevorderd tot bedrijfs-ingenieur van het ondergronds bedrijf. Op 1 februari 1958 wordt Jacob Johan Posma - eveneens in de functie van bedrijfs-ingenieur van het ondergronds bedrijf - overgeplaatst naar Staatsmijn Hendrik te Rumpen-Brunssum. Op de Hendrik wordt hij als bedrijfsingenieur op 1 maart 1960 belast met de bedrijfsleiding van die mijn; gevolgd door zijn benoeming tot hoofd-ingenieur ingaande 1 januari 1961.

Op 1 april 1962 vierde hoofd-ingenieur Posma zijn 25-jarig dienstjubileum als mijnbouwkundige bij Staatsmijnen in Limburg. Voor zijn vele verdiensten wordt hij in zijn zilveren jubileumjaar hoog koninklijk onderscheiden door zijn benoeming op 18 april 1962 tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

In het jaar 1962 is overigens de neergang van de totale Limburgse mijnindustrie al gaande. Reeds in de tweede helft namelijk van het jaar 1957 begon zich de crisis in de West-Europese steenkolenmijnindustrie af te tekenen. Deze treft eveneens de mijnindustrie in Nederlands Limburg. Die crisis werd veroorzaakt door wijzigingen op de internationale energiemarkt. Vooral ten nadele van de vet-, industrie- en cokeskolen; de Kolencrisis 1958-1961. Aardolie was toen nog goedkoop; steenkool was elders, zoals uit Amerika, goedkoper te betrekken dan in onze regionen, met name in de landen die behoorden tot de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal; de EGKS. Het EGKS-verdrag, ook wel het Verdrag van Parijs genoemd, werd op 18 april 1951 ondertekend. Verder was atoomenergie destijds nog volop in optie. Op 25 maart 1957 immers ondertekenden de landen die in de EGKS samenwerkten, de Verdragen van Rome. Daarbij werden de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom) opgericht. Op 1 januari 1958 werden deze verdragen van kracht. In Nederland werd de teloorgang van de mijnindustrie nog versneld doordat in 1959 het enorme aardgasveld in Slochteren in de provincie Groningen, werd aangeboord. In 1964 arriveerde voor Staatsmijnen het eerste aardgas in Geleen. DSM participeerde voor veertig procent in de N.V. Nederlandse Gasunie. In 1967 ging Staatsmijn Maurits te Lutterade-Geleen als eerste dicht.

Afbouw

Als er iemand is geweest die het inkrimpings- en sluitingsproces van met name de Staatsmijnen van nabij heeft mee moeten maken, dan is het wel hoofd-

Jacob Johan Posma.

ingenieur Jacob Johan Posma geweest. Van 1963-1966 vond de integratie plaats van de Staatsmijnen Hendrik en Emma. Op de geïntegreerde Staatsmijnen Emma-Hendrik was hoofdingenieur Posma van 14 oktober 1963 tot 1 januari 1965 met de bedrijfsleiding belast. Van 1 januari 1965 tot en met 30 juni 1968 was hij vervolgens belast met de bedrijfsleiding van Staatsmijn Maurits te Lutterade-Geleen en tenslotte van 1 juli 1968 tot 1 februari 1970 met die van Staatsmijn Wilhelmina te Terwinselen-Schaesberg.

Het inkrimpings- en sluitingsproces van de Limburgse mijnen vond plaats op grond van de Eerste Mijnota van minister van Economische Zaken Den Uyl in december 1965. Het zogenaamde Herstructureringsgebied ontstond, zijnde Zuid-Limburg plus het aangrenzende gedeelte van Midden-Limburg ten oosten van de Maas, inclusief de gemeente Roermond. Het sluitingsproces van de vier Staatsmijnen verliep als volgt:

- Staatsmijn Maurits: beëindigde in 1967 de steenkoolproductie, evenals de cokes- cokesgasbereiding. In 1968 was de sluiting van Staatsmijn Maurits voltooid;
- Staatsmijn Hendrik te Rumpen-Brunssum beëindigde in 1966 de steenkoolproductie (wegens de integratie met Staatsmijn Eimna);
- Staatsmijn Wilhelmina te Terwinselen-Schaesberg beëindigde in 1969 de steenkoolproductie (de synteracietfabriek sloot in 1973);
- Staatsmijn Emma (waarin Staatsmijn Hendrik was geïntegreerd) te Treebeek-Heerlen beëindigde als laatste Staatsmijn in 1973 de steenkoolproductie.

Bij de inkrimping en uiteindelijke sluiting van genoemde vier Staatsmijnen is hoofdingenieur Jacob Johan Posma dus ten nauwste betrokken geweest. In feite bouwt een mijnningenieur af. Immers is de steenkool uit de ondergrond gehaald, dan is het afgelopen. Dat evenwel het "afbouwen" van de Limburgse mijnen op grond van economische motieven in zijn kielzog een enorme maatschappelijke impact met zich bracht (immers enkele tienduizenden arbeidsplaatsen vervielen), heeft ook ingenieur Posma beslist niet onberoerd gelaten.

Pensioen

Als Jacob Johan Posma op 1 februari 1970, na bijna 33 dienstjaren, met vervroegd pensioen gaat als laatste (hoofd)ingenieur belast met de hoogste leiding van Staatsmijn Wilhelmina, merkte DSM Nieuws van 2 januari 1970 in het artikel: "H.I. Posma neemt afscheid van DSM" terecht op wanneer hij zelf in dat artikel aan het woord komt:

"Het is geen plezierige zaak (...) te moeten afbreken wat ook je vader (Abele Posma) en je ooms (Bonne Jouke(s) en Jacob Posma) in de jaren twintig en dertig hebben opgebouwd en groot gemaakt. We weten nu wel dat het onvermijdelijk was, maar als mijnbouwer raakt het je toch in alle onderdelen tot de laatste dag dat je ermee bezig bent. Het moeilijkste punt bij mijn vertrek vind ik er aan te moeten wennen, dat al die bindingen met mensen die er in de loop der jaren hebben bestaan, radicaal worden verbroken, alhoewel je goed beschouwd nu ook weer niet zoveel achterlaat, want het gros van de mensen is al weg. Laat ik zeggen, dat ik met gemengde gevoelens vertrek, die moeilijk onder

woorden zijn te brengen, omdat ik er eigenlijk nog niet rijp voor ben dat het afgelopen is."

En het bewuste artikel in DSM Nieuws vervolgt: *"De laatste der Posma's trekt zich terug na een loopbaan in de Limburgse mijnbouw die men zonder overdrijving als een van de meest indrukwekkende mag betitelen. Een man in wie uiterlijke stabiliteit stoelde op een grote menselijke bewogenheid en die met name een diep begrip had voor de problemen van de mensen die bij de sluiting van drie grote mijnen waren betrokken. Hij gaat nu zelf sluiten, maar hij gaat niet op zijn lauweren rusten, daar is hij de man niet naar."* Dat laatste sloeg op zijn functies in het maatschappelijk leven.

Jacob Johan Posma was op 28 augustus 1942 gehuwd met Elise Maria Hubertina Gabriëlla Berden. Zij was op 16 juni 1912 te Venlo geboren. Jacob Johan Posma overleed te Amstenrade, waar hij woonde, op 19 december 1975.

5. Konrad (Kurt) Posma (1913-1981)

Alhoewel Kurt Posma zijn loopbaan als mijnbouwer begon bij Staatsmijnen in Limburg, sloot hij die functie af bij de Domaniale Mijn te Kerkrade. Reden waarom hij in de rij van vooraanstaande mijnbouwers in de Limburgse Mijnstreek die de naam Posma dragen, en dat met ere, niet mag ontbreken.

Konrad (Kurt) Posma werd, als derde kind van Abele Posma en Katharina Leimkühler, geboren op 14 april 1913, net als zijn broer Jacob Johan, te Schaesberg, thans gemeente Landgraaf. Hij ging overigens in Treebeek naar de lagere school en vervolgens naar het Bisschoppelijk College te Sittard. Daar slaagde hij in 1933 voor de hogereburgerschool-B. Van 6 september 1933 tot 30 september 1934 was hij als volontair werkzaam op Staatsmijn Emma te Treebeek-Heerlen. Denkelijk heeft hij zich toen georiënteerd op de voor hem passende verdere studierichting. Het werd "Maschinenbau". Met deze studie startte hij in 1934 aan de Technische Hochschule te Aken, Duitsland. Met goed gevolg studeerde hij daar op 18 oktober 1938 als Diplomingenieur af. Een vervolgstudie aan de Technische Hogeschool van Delft, resulteerde in het behalen op 14 december 1939 van het diploma werktuigbouwkundig ingenieur.

Vrijgesteld van militaire dienstplicht wegens broederdienst, werd hij op 1 februari 1940 als adjunct-ingenieur aangesteld bij de Staatsmijnen Maurits, Lutterade-Geleen, en Emma, Treebeek-Heerlen. Op 1 januari 1945 volgde zijn promotie tot ingenieur, samen met zijn tewerkstelling als zodanig op de Staatsmijnen Emma en Hendrik, Rumpen-Brunssum. In 1946 is hij werkzaam op het Hoofdbureau van Staatsmijnen te Heerlen.

Na op zijn verzoek op 1 april 1947 eervol te zijn ontslagen bij Staatsmijnen in Limburg, treedt hij vervolgens in de functie van ingenieur in dienst van de Domaniale Mijn Maatschappij N.V. te Kerkrade. Later is hij bij die Mijnmaatschappij benoemd tot chef van het bovengronds bedrijf. In die functie is hij werkzaam gebleven tot aan de sluiting van de Domaniale Mijn. Op 29 augustus 1969 kwam op de Domaniale Mijn het wagentje met de laatste kolen bovengronds. Wegens het in omvang teruglopen als gevolg van het inmiddels

Geleen. De imposante villa "Huize Keerweide"; Rijksweg-Noord (hoek Ridder Vosstraat; reeds jarenlang afgebroken). Dit pand heeft als woonhuis gediend voor de hoofd- (bedrijfs)ingenieurs van Staatsmijn Maurits: C.A. van Goudoever de Jongh, J. Posma, J. Bakker en M.J.H. Bergstein. Vanuit "Huize Keerweide" werd Jacob Posma op 11 september 1934 naar zijn laatste rustplaats, het protestantse kerkhof te Sittard, overgebracht.

gaande zijnde Mijnsluitingsproces dat ook gold voor de Domaniale Mijn, was Kurt Posma met toestemming van de directie, op parttime-basis tevens als leraar werkzaam aan de hogere technische school (hts) te Heerlen. In die hoedanigheid was hij eveneens na zijn vervroegde pensionering (wegens de mijnsluiting) nog als leraar aan de Heerlense hts verbonden. Op grond van zijn verdiensten als voorzitter van het bestuur van de lagere technische school (lts) te Kerkrade, werd hij op 3 oktober 1979 benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Die koninklijke onderscheiding werd hem uitgereikt bij gelegenheid van zijn 25-jarig voorzitterschap van het bestuur van de Kerkradse lts. Kurt Posma is op 25 februari 1981 te Kerkrade overleden. Kurt Posma was op 24 maart 1945 te Heer, later behorende tot de gemeente Maastricht, gehuwd met de aldaar op 23 december 1925 geboren Maria Hubertina Sophia Houben.

ANNOTATIES

Jan Miedema Sr.: samensteller van de familiebeschrijving: "De Mijnbouwers Posma en hun nakomelingen", 's-Gravenhage, 1982.

Hij werd in 1909 geboren te Buren, Gelderland. Nadat hij in 1928 te Gouda was geslaagd voor de hbs-B behaalde hij in 1934 de akte Middelbaar Onderwijs (MO) - Lichamelijke Opvoeding aan de Academie voor Lichamelijke Opvoeding te Amsterdam. Daarop promoveerde hij in 1939 aan de Rijksuniversiteit van Gent (B.) tot doctor in de lichamelijke opvoeding op een proefschrift over de fysieke deviatie en de lichamelijke opvoeding van blinde kinderen. Als reserve-officier nam hij in 1940 (inval der Duitsers) in Rotterdam deel aan de oorlogshandelingen. Aanvankelijk was Jan Miedema vóór de Tweede Wereldoorlog (1940-1945) te Amsterdam werkzaam als leraar. Van juni 1941 tot september 1962 was hij als hoofdambtenaar, in de functie van chef van de Afdeling Lichamelijke Opvoeding en Sport, verbonden aan het toenmalige Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen in Den Haag. Ingaande september 1962 was hij werkzaam als inspecteur van het gymnasiaal en middelbaar onderwijs, met als standplaats Den Haag. Alhoewel hij met ingang van 1

september 1974 was gepensioneerd, bleef hij nog tot 1 april 1977 werkzaam. In 1955 is Jan Miedema benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau. Jan Miedema is op 26 december 2003 te Wolvega, Friesland, overleden. Hij was in 1936 gehuwd met Anna Posma. Zij was in 1911 te Heerlen geboren, als het derde kind van Jacob Posma en Sjoukje Zwart.

Gottlieb Nolting

Hij is de auteur van de mijnwerkersroman: *Knokenflip*. Een mijnwerker vertelt, Kerkrade, z.j. (± 1947). Gottlieb Nolting werd geboren op 7 december 1886 in Werne, Westfalen (Dld.). Hij was gehuwd met Emma Wilhelmine Dach. Aan de Mijnschool te Bochum volgde hij zijn opleidingen tot mijnbouwkundig (hoofd)opzichter. Aanvankelijk was hij werkzaam in het Duitse mijnbedrijf. In 1922 trad hij in dienst van Staatsmijnen in Limburg en wel als afdelingsopzichter op Staatsmijn Emma. In 1928 werd Gottlieb Nolting genaturaliseerd tot Nederlander. Opklimmend in rang, werd hij op Staatsmijn Emma hoofdopzichter. Via de functie van bedrijfsinspecteur op Staatsmijn Wilhelmina, ging hij bij de Veiligheidsdienst Centraal Bureau van Staatsmijnen in 1952 met pensioen. Hij was onder andere woonachtig te Geleen en Brunssum.

Jos Dols

Hij was zo attent om mij de familiebeschrijving van Jan Miedema: "De mijnbouwers Posma en hun nakomelingen" ('s-Gravenhage, 1982) ter inzage te geven. Maar bovenal om mij bij het totstandkomen van dit artikel te begeleiden en met raad en daad terzijde te staan. Josef Emile Arnoldus Dols werd in 1936 te Heerlen geboren. In 1955 slaagde hij te Rolduc (Kerkrade) voor het gymnasium-A. Vervolgens in 1961 aan de Economische Hogeschool te Tilburg voor het doctoraal examen economie. Wegens rugklachten moest hij het vervullen van zijn militaire dienstplicht vroegtijdig beëindigen. Hij trad in 1961 in dienst van de Oranje-Nassaumijnen te Heerlen. Bij die (particuliere) mijnonderneming werd hij uiteindelijk hoofd van de Centrale Dienst Personeelszaken en Arbeidszaken. Wegens het inmiddels aan de gang zijnde Mijnsluitingsproces, de laatste Limburgse steenkolenmijn, de Oranje-Nassaumijn 1 te Heerlen, beëindigde op 31 december 1974 de steenkoolproductie, werd hij in 1975 chef Personeelszaken Centrale Onderhoudsdiensten (COD) bij DSM te Geleen. In 1982 werd hij benoemd tot hoofd Personeel en Organisatie, Hoofdkantoor DSM te Heerlen. Jos Dols vervulde in het verleden en vervult momenteel nog diverse maatschappelijke functies. In 1994 is Jos Dols benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Dat gebeurde namelijk bij gelegenheid van zijn vertrek in dat jaar (1994) bij DSM door gebruik te maken van de seniorenregeling. Jos Dols huwde in 1963 met Johanna Cornelia Josephina (Joke) Bax. Zij was in 1936 geboren in Sint-Nielaasga, Friesland. De vader van Jos Dols, geboren te Oirsbeek, thans gemeente Schinnen, op 23 juli 1906, was Jan Emile Dols. Hij was onderwijzer; laatstelijk als hoofd van de Bijzondere Lagere School te Oirsbeek. Hij was op 8 augustus 1935 te Heerlen gehuwd met Katharina

(Käte) Posma. Zij was op 30 juni 1909 geboren te Recklinghausen, Duitsland, als eerste kind van Abele Posma en Katharina Leimkübler. Zij was werkzaam als onderwijzeres en is daarnaast actief werkzaam geweest op sociaal-maatschappelijk gebied. Zij verbleef laatstelijk (en inmiddels hoogbejaard) in het Verpleeghuis "De Dormig" te Landgraaf, alwaar zij op 11 maart 2004 is overleden.

BRONNEN

- Miedema Sr., Jan "De Mijnbouwers Posma en hun nakomelingen". Familiebeschrijving 's-Gravenhage, 1982 (met bijvoegsels 1991).

Naast aanvullende (detail)gegevens die ik uit mijn eigen documentatie over de Limburgse mijnen kon

putten, waren mij verder van nut de navolgende uitgaven:

- Jong, Dr. L. de, Het Koninkrijk der Nederlanden in de tweede wereldoorlog, deel 6, juli '42 mei '43, tweede helft. 's-Gravenhage, 1975.
- Nolting, G. Knoekenflip. Een mijnwerker vertelt, Kerkrade, z.j. (± 1947).
- Schrijnemakers, Prof. dr. M.J.H.A. Geleen in oude ansichten, deel 2, Zaltbommel, MCMLXXIX (1979).
- Verslag van de inspecteur-generaal der mijnen over de jaren 1940-1945. 's-Gravenhage, 1949.
- 60 jaar Mijnschool Heerlen 1913-1973. Gedenkschrift, samengesteld door ing. F.H.G. Engelen. Heerlen, 1973.

D. KRANEN

Een onjuistheid rechtgezet, + een scheiding van tafel en bed in het jaar 1716

In de serie *Genealogieën van Venlose Schepenfamilies* van de hand van Jan Verzijl, verschenen in de Limburgse Leeuw jaargang 9 (1961) is hoofdstuk XXXII gewijd aan de familie De Paderborn.

Als zoon van Arnoldus de Paderborn, gedoopt 23 oktober 1650, en Anna Arnolts, gedoopt 27 januari 1653, en gehuwd op 11 juli 1674 te Venlo, wordt op 1 augustus 1690 Paulus de Paderborn gedoopt. Paulus trouwt te Venlo op 18 april 1713 met Maria Catharina Craen(en), gedoopt 2 februari 1691, dochter van Johannes Craen en Anna Kistmaeckers.

Twee kinderen worden er uit dit huwelijk geboren:

1. Arnoldus Johannes de Paderborn, doop 4 maart 1714.

2. Petrus de Paderborn, doop 28 februari 1716.

Tot hiertoe zijn de gegevens van Jan Verzijl juist. Ik heb echter ontdekt dat hij een onjuiste conclusie getrokken heeft uit de vermelding in het Voogdijboek van Venlo van 1 juli 1716, welke luidt:

Den eersten July 1716 Martinus Clousen ende Jacobus de Paderborn aengestelt ende vereydt tot momboirs van het kindt verweckt bij Paulus de Paderborn ende Maria Craen, eheluyden.

Zo op het eerste oog ligt de conclusie van Jan Verzijl voor de hand: Er zijn voogden benoemd, dus de vader zal wel overleden zijn.¹⁾ Echter bij andere benoemingen van Voogden staat steeds vermeld bij de vader: *wijlen*. Toch moet ik erkennen dat als ik in het Schepenbank Archief van Venlo in inventaris nr. 2868²⁾ niet de noodkreet van Maria Catharina had gevonden, ook geneigd was geweest aan te nemen dat Paulus was overleden, het ligt min of meer voor de hand.

Het vinden van dat archiefstuk, gedateerd mei³⁾ 1715, zette me echter op het juiste spoor.

Dat spoor liep eerst naar het Archief van het Officialaat van het Bisdom Roermond, aanwezig in het Rijksarchief Limburg. Daaruit kwam aanvankelijk slechts een tussenvonnis van 24 januari 1716 en een eindvonnis d.d. 20 juni 1716 te voorschijn. Pas na enig zoekwerk bleek er een volledig proces, betreffende de beëindiging van het huwelijk van Paulus en Maria Catharina.

Verzoekschrift Maria Catharina Craen:⁴⁾

Aen een Eers[aemen] Gerichte der Stadt Venlo

Verthoont [mit] behoorlijcke reverentie Maria Catharina Craen, huysvrouw van Sr Paulus de Paderborn, hoe dat sij notoirlijck tegenwoordigh mit haeren man (*Godt beetert*) differentie van huys-houdingh moet houden, om redenen ter audientie⁵⁾ voor den Geestelijcken Richter gededuceert voor den welcken deselve is in volle contestatie⁶⁾ ten fine van *Separatie quo ad thorum*⁷⁾, waarvan den uytslagh ten eersten wordt tegemoet gesien,

Ist nu soo dat haeren voors. man veele ende de beste mobilien ende winkel wahren voor lichten ende schandelijcken prijse heeft verkocht, jae daeghelijx meer ende meer deselve onnuttelijck verbrengh, dreygende ende doende aenseggen aen de Suppl^e daer mede te willen continueeren, soo ende gelijk hij oock doet, mit bij nachten ende ontijden de voors. mobilien ende wahren in vremde huysen te verstimpelen, hebbende in specie 's nachts tusschen den 20e ende 21e deses twee kisten mit goederen (*Godt weet wat meer*) uytten huysen op andere plaatsen doen verbrenghen, sullende sulcx strecken. in cas van geene heylsaeme ende prompte versieninghe tot d'uyterste ruine van haer Suppl^e ende van haer onnoosel kindt, mit hem geprocréert, jae oock van hem selve, te meer omdat niet alleen verkoopt, maer oock sonder redenen der voors. goederen verschinckt ende weghgeeft, nempt derhalve de Suppl^e haeren toevlucht tot een Eers. Gerichte.

Oidtmoedelijck biddende, ten eynde gelieve gedient te sijn t'ordonneeren datte voors. goederen ende mobilien waer deselve oock bevonden moghen worden, in kast ende kisten ten overstaen van twee heeren Commissarissen ende Secretaris worden verseegelt, geïnventariseerd ofte well gesequestreert tot dat de *litis pendentie*⁸⁾ voor den Geestel. Richter ten fine van separatie sal sijn gedetermineert, ofte soodaenig heylsaeme, provisioneele ende prompte versieninghe te doen als in recht ende justitie, tot wedersijts servituyt

ende tot welvahren vant voors. onnosel kindt sal vinden te behooren,
Dit doende etc.

was onderteekent Maria Catharina Craen,
d'appostille was dese t'Gericht gesien dese, met het versoeck daer bij gedaen door Maria Catharina Craenen, huysvrouw van Paulus de Paderborn, Suppl^e verclaert dat de goederen daerbij vermeldt voor soo veel vindtbaer, provisioneelijck sullen worden gesequestreert, hetwelk geschiet zije gecommuniceert aen der Suppl^e man, om daer tegens te seggen sijn belangen ten naesten off eerder dunckt hem goedit,
Actum Venlo den 22e May 1715
was onderteekent A. Boucholt

Op heden den 25e Mey 1715 hebbe ick ondergeschr. Deurw^r Copey authentycque van dese Req^e ende bovenstaende ordonnantie geinsinueert⁹⁾ aen Sr Paulus de Paderborn, oirconde etc.
Jan de Bruyn

(Tussenvonniss:)¹⁰⁾

Vertaling:¹¹⁾

De ambtenaar van de Bisschoppelijke rechtbank van Roermond,

Gezien hebbende de stukken in de zaak van Maria Catharina Craenen, eiseres, tegen Paulus de Paderborn, haar echtgenoot, gedaagde, in de lijst nummer 1 tot 19, laten wij de eiseres toe tot het bewijs van de feiten die door beide partijen schriftelijk zijn ingediend, wij behouden ons (de vaststelling van) de kosten voor,

Gedaan in tegenwoordigheid van de Bisschop van Roermond, 24 januari 1716

(Eindvonniss:)¹²⁾

Vertaling:

De ambtenaar van de bisschoppelijke rechtsbank van Roermond.

Gezien hebbende de stukken in de zaak van Maria Catharina Craen, eiseres, tegen Paulus de Paderborn, haar echtgenoot, gedaagde, in de lijst nummer 1 tot 19, en gezien hebbende ons interlocutair vonnis van 24 januari j.l. [1716], en gezien hebbende de stukken in de tweede lijst van letter A tot en met IJ.

In de naam van God rechtvaardig rechtsprekende, scheiden wij haar eis over huwelijk van die over samenwoning totdat wij anders zullen hebben beslist waarbij wij ons verlaten op de Eerbiedwaardige aan God gewijde parochie van Venlo dat zij een eerlijke (oppassende) vrouw is, en met betrekking tot de woning, dat zij daarin haar kind kan opvoeden en die kan gebruiken voor eerlijke handel of een eerlijk beroep, en waar er geen vermoeden van schaamteloos

of onmatig gedrag kan zijn, verbieden wij dat de eiseres in woord en daad wordt belasterd en belaagd, met de bepaling dat overtreding van dit vonnis zal worden bestraft volgens het kanonieke recht.
En wat betreft de verdeling van de goederen volgens het (Stad- en) Landrecht pagina 23, artikel 8¹³⁾, verwijzen wij partijen naar de wereldlijke rechter, terwijl de gedaagde wordt veroordeeld tot betaling van de kosten van deze rechtszaak volgens onze tarieven.
Gedaan in tegenwoordigheid van de Bisschop van Roermond, 18 juni 1716 volgens de volmacht (gegeven) aan de Eerwaarde en Hoogedelachtbare gezant Gods
Getekend door Theodorus Goesman, in de marge was de afdruk van het zegel in rood papier met daaronder vandaag, wat is 20 juni 1716.
Ik ondergetekende, schrijver in de residentie van de Bisschop, heb deze authentieke copie van dit vonnis bekend gemaakt aan de procureur Van Daelen, gemachtigde van Paulus de Paderborn.
In alle eerlijkheid getekend Hans Aben.
Voor eensluidend afschrift, G. Mooren, openbaar notaris.

Noten

1. Tekst van Jan Verzijl: "Hij (Paulus) was vóór 1 juli 1716 overleden, toen Martinus Clousen en Jacobus de Paderborn werden aangesteld en vereed tot voogden van zijn zoontje Arnoldus Johannes".
2. Het betreft een haast onafzienbare hoeveelheid ongesorteerde stukken uit het archief van de Schepenbank, gebundeld in enkele honderden pakketten.
3. De vermoedelijke maand van de conceptie van Petrus, gedoopt februari 1716 !
4. Zie: Archief Schepenbank Venlo, toegang nr.150, inv.nr. 2868.
5. In behandeling bij.
6. Beroep.
7. Scheiding van tafel en bed.
8. Zaak onder de rechter.
9. Aanzegging gedaan.
10. Zoals aanwezig in het Archief van het Officialaat van het Bisdom Roermond (1559-1797), toegang 14.A.002C, inv.nr 265.
11. Met dank aan mijn "vertaalneef" Lex Verbraeck !
12. Zoals aanwezig in het Archief van het Officialaat van het Bisdom Roermond (1559-1797), toegang 14.A.002C, inv.nr 265.
13. Art.8: Man ende vrouwe die bij den geestlicken richter gescheyden zijn uyt andere oorsaecken dan van overspeel, parten ende deylen al oft d'een oft d'ander waere gestorven, oft dat zij weghe overspeel gerichtelick waeren gescheyden tot kheur van den onnoselen.

Het testament van Peter Caspar Poyck en Aldegunda Jacobina Grupello

Testamenten geven vaak een goed inzicht in het leven van onze voorouders, en zeker van diegene die het tot enige welstand brachten. Het echtpaar Poyck-Grupello

behoorde tot de 'upper ten' van Kerkrade. Vooral Peter Caspar is een bekend, en ook berucht, persoon geweest. Het geeft een fraai beeld van zijn familie en

de bezitsverhoudingen, die met name in het testament tot uitdrukking komen. Allereerst is er een overzicht van zijn gezin en de diverse bijzonderheden daaromtrent. Vervolgens een afschrift van hun testament dat wij *in extenso* overnamen.

POYCK Peter Caspar, ged 14.1.1697 Kerkrade, get: Petrus Fabritius/Anna Catharina Poyck, ovl 19.11.1781 Kerkrade, 85 jaar, otr. 2.7.1725 Kerkrade, hij 28, zij 17 jaar oud, z.v. Wilhelmus Henricus e.v. Anna Catharina Fabritius (tr. 10.11.1694 Kerkrade 'vi rubri sigilli'), tr. 2.7.1725 Norf bij Neuss (D); dispensatie 3e graad bloedverwant **GRUPELLO** Adlegonde Jacobine (Adelgundis Jacobina), ged 3.8.1708 Düsseldorf, ovl 17.2.1785 Kerkrade-Ehrenstein, dr.v. Gabriel e.v. Maria Anna Dautzenberg.

Hij is doopgetuige op 14.12.1705 en 16.4.1738 te Kerkrade. In Schaesberg is hij op 9.4.1717 getuige bij de doop van Peter Caspar, zoon van Petrus Dautzenberg en van Mechtildis Dautzenberg. In 1715 koopt hij het kasteel Ehrenstein, welke koop op 23.3.1715 geratificeert wordt.¹⁾ Als functionaris van de leen- en laathof van Kloosterrade treedt hij op als schout van 3.4.1721 tot 29.8.1778.²⁾ Pastoor Petrus Josephus Delcheur benoemt op 26.5. respectievelijk 9.11.1722 Petrus Caspar tot stadhouder van Kerkrade. Zijn aanstellingsbrief bevat volgende inhoud: 'Peter Caspar Poyck schouteth der Bancke van Merxstein ende greffier deser Bancke van Kerckrode, stadthouder des Lathoffs van onse Pastoreye tot Kerckrode, om desself soude gerechtigheyten te maintaineren, ende alle goederen ondert selve Laethoff ressorterende doen naer oude usance altoos in cas van alienatie van te voeren releveren en transporteren voor dit voorscr.(even) Laethoff. Des t,oircondt heb ick dese Patente met eigene handt ondertekent, ende met mijnen gewoonlycken zegel bevestigt alhier op de Pastoreye tot Kerckrode op daeg en jaer als boven' (26 May is doorgehaald en er boven is geschreven: 9ber 1722).³⁾ Na overname van het leen Dentgenbach, op 19.10.1724 van zijn broer Willem Hendrik Poyck (tr. Maria Hennes) draagt hij later dit leen over aan zijn kleinkinderen Smets. Deze verheffing geschiedde op 13.6.1783 door hun vader J.N.J. Smets gehuwd met M.H.Th.J. Poyck.⁴⁾ Een jaar later, en wel op 1.5.1725 woont P.C. Poyck met zijn gezin op Ehrenstein. Uit zijn huwelijk werden 17 kinderen geboren, waarvan er 10 jong overleden zijn. Het huwelijk was 3e graads verwant. (In 1884 stichtte Ludwig Josef Poyck een jaargetijde t.b.v. bovenvermeld echtpaar, die elk jaar gelezen wordt (1977).⁵⁾ In 1725, op 2 juli huwt hij met A.J. (de) Grupello, dochter van de bekende barokbeeldhouwer Gabriel en van Anna Maria Dautzenberg. Ter gelegenheid hiervan werd er een huwelijkswapen ontworpen, waarvan nog een afbeelding bestaat. Het gezin Grupello had verder nog twee dochters en een zoon, te weten Elisabeth Gerardina Marie Louise, Carmelitesse, en Maria Anna Josefa, religieuze beide in Düsseldorf. De broer Josef Adam Grupello was Jezuit in Aken.⁶⁾ Zijn schoonvader Gabriel de Grupello woont op 20 juni 1730 te Kerkrade op kasteel Ehrenstein. Hij woonde hier zes jaar lang bij dochter en schoonzoon. Peter Caspar Poyck wordt ook 'Lehndirektor' van het land Herzogenrath genoemd; tevens was hij schepen en griffier van het gerecht

Herzogenrath.⁷⁾ Op 29.3.1743 verheft hij dit leen van de 'Brugmeulen' als erfgenaam van zijn broer Hendrik Poyck. Peter Caspar was stadhouder van Hare Majesteits leenhof te Herzogenrath en schout te Merksteijn.⁸⁾ Anno 1753 splitste P.C. Poyck zijn landbouwbedrijf, lees Ehrenstein en Onderst Dentgenbach. Het leen Onderst Dentgenbach maakte hij weer tot een zelfstandige eenheid. Hij liet er in 1753 een nieuwe hoeve neerzetten, genaamd Neu-Ehrenstein, die nu nog aanwezig is. Die nieuwe hoeve werd verhuurd aan een pachter die met eigen personeel de gronden moest bewerken.⁹⁾ In 1775 liet het echtpaar in verband met hun gouden huwelijk een wegruis plaatsen tussen Rosellen en Hoisten, in de nabijheid van de hoeve van Gabriel Grupello. Later werd het verplaatst naar het kerkhof van Hoisten, om na enkele verplaatsingen, tenslotte te vervallen.¹⁰⁾ Op 25 juli 1777 laat het echtpaar hun testament maken. Het bevatte twee gedeeltes, die een goed overzicht geven van de toenmalige verhoudingen. Het 1e deel van de erfenis omvatte: kasteel Ehrenstein, huis en voorhof, pachterswoning, schuren, stallen, koeien, paarden, tapijten uit de eetkamer, de ingemetselde kasten in de rode en blauwe kamer. De schilderijen boven de schoorsteenmantel, houtsnijwerk en schilderijen in het gehele huis. De huiskapel met alle toebehoor, de nieuwe groentetuin achter het kasteel met de brug over de vijver. Alle rechten van het huis; laat- en wegerecht, servituten en erfpachten, de huisvijver, weiden met bomen langs de (Anstel)beek, de brouwerij en bakkerij met gereedschappen, de oude groentetuin voor de poort, de torenvijver, benden en bomen, de houtopslag, hoptuin, drie weilanden: de Bongert, de groote Zingel en Lange Weide met fruitbomen. Verder landerijen begrenst door stenen, benden o.a.: 'de vuyle broecken, peertsbenden, meulebend'. Bovendien nog bos: 'het Kroschelenbosch, de lange Haeg'. Tenslotte de nieuwe molen in de Brughof met molenvijver, 'Elzenbrouck' en 'Zingelbosje'. Tot het 2e gedeelte van de erfenis behoorden de pachthof van Nieuw-Ehrenstein met toebehoren, enige kapitalen, weiden, benden en vijvers, de woonhof, huisweide met fruitbomen, 'de klein Zingel' met appelbomen, een 'vuyle' beemd ook 'Slackbempt' genoemd en een varkensweide (verkensbempt). Daarbij kwamen 'Cranenvijver' en de 'lange Weyde' alsmede een 'staende waterpool'. Landerijen met grensstenen, een bos genaamd 'de Begyen' en 'Joufferenbrouck'. Broekland kan men vertalen met nat, moerassig gebied ('schlounck').¹¹⁾ In dit gedeelte van het testament worden ook genoemd: de Brughof, voortuin, schuren, stallen, de panneschop, bijenkorven, paarden, koeien en gereedschappen. Landerijen langs de Brughofweide met jacht- en visserijrecht, maal- en brouwrecht. Bovendien een hoeve in Rosellen, de Rippgeshof, met landerijen, weiden, bos en pachtovereenkomsten. Ontferft werd dochter Maria Helena, gehuwd met Johann Nicolaus Smets, omdat hij grote schulden gemaakt had. Dit om te voorkomen dat hij met het erfdeel van zijn vrouw schulden kon aflossen, en de kleinkinderen niets kregen. Hij had tegenover zijn schoonvader bij het huwelijk verzwegen dat hij schulden had. Daarom werden in het testament de kleinkinderen Smets als erfgenamen benoemd, met de verplichting hun ouders een alimentatie te betalen. Tegemoetkomingen kregen

de kinderen Maria Gabriela en Maria Theresia die respectievelijk in een klooster te Düsseldorf en Bonn verbleven. Ook wordt nog waardevol huisgerei genoemd: kostbare tapijten, een waardevolle klok alsmede de schoorsteenmantel (Kamin) uit marmer, die behouden bleef.¹²⁾ In 1780 verheft Peter Caspar Poijck, heer van Erenstein, stadhouder van het leenhof van Oostenrijks Hertogenrade, het leen Wilsberg, gelegen in de Gulikse heerlijkheid Heijden (bij Aken). Hierover volgt nog een proces met Goswijn Kuhnén, koopman te Aken en zijn consorten.¹³⁾ Zij is op 4.6.1772 doopgetuige bij Mathias Gerardus Joseph, zoon van Joannes Dautzenberg en van Anna Gertrudis van Wersch, wonend te Ehrenstein. Dochter van Gabriel (de) Grupello ged 22.5.1664 Gramont (Gerardsbergen), ovl 20.6.1730 Kerkrade op kasteel Ehrenstein, begraven in de kerk te Kerkrade, tr. 29.8.1698 Düsseldorf met Dautzenberg Anna Maria geb ca 1670/75, ovl 25.8.1735 Aken. Zij is de kleindochter van Bernard Rupelli gehuwd met Cornelia de Lind en van Caspar Dautzenberg gehuwd met Elisabeth Bourtscheid. In 1775 was het echtpaar 50 jaar gehuwd. Uit dit huwelijk, allen geboren/gedoopt te Kerkrade (St. Lambertus):

1. Maria Anna Henrica Theresia 28.3.1726, get: Heinrich Poyck/Maria Anna Grupello, geboren Dautzenberg. *Zij schreef een gedicht voor het gouden huwelijksfeest van haar ouders in 1775. Hierin worden 17 kinderen vermeld met hun levensloop.*¹⁴⁾ *Zij was Ordenszuster van de Karmelieten in Düsseldorf.*
2. Francisca Walrame Constantia Caecilia 13.9.1727, get: Pastoor Wilhelmus Fabritius, uit Merksteijn/Francine Walrame Caecilia Fabritius, Abdis van het klooster Blontzem bij Düsseldorf, ovl vermoedelijk na 1742.
3. Gabriel Wilhelmus Henricus Josephus 14.3.1729, get: Gabriël Grupello, Statuarius van de Keizer en van de Graaf van de Pfalz/Maria Anna Poyck, vrouw van Joannes Leonardus Poyck, Schout van Kerkrade; zij overleed 19.12.1804 Kerkrade, 74 jaar. *Hij was Kapuzijnerpater met als kloosternaam 'Theopulus'. Hij studeerde bij de Jezuiten in Keulen.*
4. Anna Maria Jozefa 28.4.1730, get: Peter Caspar Poyck senior, Secretaris bank Simpelveld/Anna Josepha Maria (de) Grupello, Benedictesse.
5. Josephus Aloysius 23.10.1731, get: Adam Josef Grupello, ovl 15.4.1736 Kerkrade.
6. Johannus Leonardus 8.5.1733, get: Johann Leonard Poyck, oom/Johanna Barbara Fleming, ovl vermoedelijk na 1741.
7. Henricus Josephus 23.6.1734, get: Henricus Joseph Plum, Paffenholtz/Maria Anna Poyck, ovl 2.6.1737 Kerkrade.
8. Adam Ludovicus Ignatius 5.10.1735, get: Adam Ludovicus Fabritius, Schout van Übach(D)/Johanna Odilia Clotz, ovl vermoedelijk voor 1774.
9. Maria Helena Theresia Josepha 28.12.1736, get: Petrus Henricus Dautzenberg¹⁵⁾, Maria Helena Theresia de Limpens, ovl 3.6.1812 Aken, 76 jaar, trouwt 27.11.1758 Rolduc [Abdijkerk] get: Petrus Casper Poyck/Jacobus Grupello/Nicolaas Jacobus

Smets/Franciscus Wildt/Joannes Wilhelmus Wildt/Antonius Cool/Waltherus Bien/Joannes Henricus Plaum/Anna Sophia Corneli SMETS Joannes Nicolaus Jacobus ged ca 1729, ovl 3.6.1812 Aken.

Hij was van beroep jurist utrisque licentiatius [JUL], rentmeester van de Staten van Limburg, Schout te Walhorn, zoon van Franciscus Smets, Schepen Hooggerecht van stad en land van Limburg. Uit dit huwelijk:

- a. Joannes Franciscus Josephus Xaverius ged 18.10.1759 Kerkrade, ovl 19.1.1818 Aken. *Kanunnik O.L.V. en vice-proost en koorheer van de Münsterkerk aldaar, ook bekend als dichter. Hij verhiel op 14.7.1792 het leen Dentgenbach.*¹⁶⁾
 - b. Peter Caspar Josef ged 2.12.1760 Aken.
 - c. Adelgunde Elisabetha ged 18.11.1761 Aken.
 - d. Maria Elisabeth ged 7.1.1763 Eynatten, ovl 6.12.1813 Aken.
 - e. Johann Nicolaas Jacob Wilhelm ged ca 1764 Eynatten, ovl 7.2.1812 Aken, tr. Gazzenello Josefina, theaterdirectrice in Reval.¹⁷⁾
10. Anna Maria Wilhelmina Josefa 21.2.1738, get: Wilhelmus Fabritius, Schout te Aubel en Schinnen/Maria Anna Regina Poyck, ovl vermoedelijk voor 1756.
 11. Adelgundis Victoria 6.6.1741, get: Leonardus Poyck, Schout Kerkrade/Francisca Walrame Constance Caecilia Poyck, ovl vermoedelijk na 1755.
 12. Fredericus Casparus Theodorus 8.11.1742, get: Frederik Dortant, Schout te Prickenscheid/Anna Barbara Bombaye, ovl 30.8.1791 Gronau. *Als pater 'Hugo' bij de Karthuizer Orde. Prior in Freiburg, Glimbach en Würzburg tot aan zijn dood. Hij ondertekent mede een akte van 5.8.1774 met een overeenkomst tussen de Karthuizers en de kerk te Maasniel. Hij werd geproft op 21.5.1769 en gewijd op 10.8.1770. In februari 1776 is 'Pater Poeck naar Frybourg om aldaar prior te zijn'. Voor reisgeld had men van Dhr. Coolen 64 croonen geleend.*¹⁸⁾
 13. Georgius Franciscus 1.9.1744, get: Georgius Franciscus Rasquin/Maria Catharina Hale loco Maria Josepha Poyck (zuster).

in naeme der alderheyligste dryvuldigheyt, amen.

Alsoo den ouderdom van tachtich respectie en seventich jaeren dewelcke wy onderschreven alreets bereyckt hebben ende de 52 jaeren dewelcke wy in den echtestaet met malcanderen hebben toegevrocht, voor ons eene meer den genoeghsaeme waerschouwinghe is van de naederinghe van de doot, soo ist, dat wy sulks overpeysende ende niet willende door deselve voorgemend ende van malcanderen gescheeden worden eer ende bevoor wy gedisponeert hebben oever de tydelijcke goederen aen ons by godt allmachtigh verleent, soo hebben wy, alhoewel noch gesond van lichaem ende onse vyf sinnen noch wel matigh, near voorgeadelyck den steat van onse familie en van alle onse goederen relativelyck tot de naervolgende dispositie oeverwogen te hebben, goetgevonden over onse hiernear te noemende ongerijde goederen by forme van besloete testament onder onse eyge handt

ende segel mutuo consensu ende gesaemenderhandt te disponeren gelyck als wy daerover disponeren by desen op de naervolgende maniere. Vooreerst beveelen wy onse sielen soo ende waneer deselve van onse sterffelycke lichaemen sullen coemen te scheyden, aen godt allmachtigh, aen synegebenedeyde moeder ende maget maria, aen onse heylige patronen ende patronessen ende voorts aen alle lieve heyligen godts ende onse doode lichaemen ter geweyde aerde binnen de kercke van kerckrode in onse begraeffenisse aldaer op den choor, stellende de begraeffenisse van den eerst afflyvighen van ons ter discretie van den langstlevenden ende den langstlevende ter discretie van onse hiernaer te noemende erffgenaemen, voorbehoudelyck dat wy niet en willen dat den langstlevende ofte naerdien dese erffgenaemen oever het recht van begraeffenisse in de vrs kercke sullen proces sustineren ofte intenteren, ingevallende dat het voorschreven recht aen hun door d'heere pastoor ofte door iemenadt anders wilde gedisputeert worden, in tegendeel willen wy, dat indien gevalle onse doode lichaemen op den kerckhof begraeven worden op alsulcke plaetse als onse erffgenaemen sullen goetvinden. Item laeten ende vermaecken wy aen de fabrique van st.lambertskercke tot luyck 10 stuyvers iens. Mits welcken komende tot de dispositie van onse leen- als allodiale goederen ingevolge haere majesteys octroye ten dien aen ons verleent door den souverainen raede van brabant den 9 may 1727, geparapeert haag etc., onderteekent etc. van Cutsem ende versegelt in forma met haere majesteys groeten zeegel daeraen met enckelen start in rooden zeegelwass uytgedrukt hangende, dewelcke octroye wy bydesen testamente voegen. Soo verclaren wy vooreerst by desen wil expresselijck te herroepen alle voorgaende soo in t' bisonder als gesaemenderhandt by ons gemaecte testamenten ofte dispositien hoe dat sy oock naemen hebben, naementlijck alsulcken onsen beslooten testamente als wy gemaect, onderteekent ende gecacheteert hebben den 8 may 1741 ende door wylen den notaris C.A. Cox ende getuygen geëndorseert. Item verclaren wy by desen te herroepen ende te vernietigen de mutuele dispositie dewelcke wy voor denselven notaris en getuyghen by openen testamente gepasseert hebben den 22 december 1758, willende dat dese ende alle andere door de hiernaervolgende dispositie sullen koomen te cessen ende van geender waarde ofte effect meer ensullen wesen, al was het oock soo, dat dese naevolgende by weege van rechten wierde geannulleert. Item verclaren wy ons te reserveeren aen den langstlevenden van ons de tocht van alle hiernaer te noemen ongereyde goederen gelyck als wy oock aen denselven laeten de volle ende vrye dispositie van alle gereyde goederen ende van alle ongereyde dewelcke in de hiernaer uytgedruckte deelen niet en mogten syn begrepen, om daerover te disponeren naer syne luste ende beliefte, verclarende door desen onsen uystersten wille wel expresselyck te derogeren aen het recht van devotie ende aen alle andere costumiere rechten daeraen eenighsints obsterende. Dienvolgens hebben wy gemaect ende maecken by desen van alle onse ongereyde soo leen-als allodiale goederen tweedeelen, dewelcke wy naer eene lange ende rype deliberatie ende taxatie tot alsulcke egaliteyt vermeynen gebrocht te hebben, dat als het ons in diergelycken gevalle te

kiesen stond, wy metterdaet niet en souden weeten welck van de twee deelen wy vertoggelyck aen hetandere souden kiezen volgens de reflexie dewelck wy pro gouverno van onse hiernaer te noemene erffgenaemen in onse pampieren achterlaeten.

Eerste deel:

1. Wy assigneeren dan aen het eerste deel voorierst het oudt casteel en huys van Erenstein met den voorhoff, des pachters behuysinge, schuyre en stallingen, item de peerden ende koeyen d'welcke wy separatelyck van den pachthoff voor ons eyge gerief behouden hebben.
2. Item de tapyten dewelcke in de eedkaemer hangen, de chaproyen dewelcke op die soo genaemde roede ende blouwe kaemer ingemetselt syn, de schilderyen dewelcke boeven de respectie camynen ingevoegt staen ende generaelyck alle soo schilder- als houtwerck hetwelck in de respectie soo boven- als benedenkaemers ende plaetsen van het voorschreven casteel ingemetselt ofte dusdaniglyck ingevoegt ende vastgemaect syn dat deselve sonder te breeken ofte sonder costen niet en connen gesepareert worden, item de geheele huyscapelle met alle daertoe behoorende ornamenten, hetsy dat deselve in de capelle ofte elders in kasten ofte schaproyen bevonden worden, item alle daerinne voor alsdan bevindelycke schilderyen, soo groote als kleene.
3. Den nieuwe aengelegghden koolhoff liggende achter het casteel mitsgaders eene met groote costen gemaecte houtene brugge over den huysvyver, aenstootende aen denselven coolhoff hebbende dit deel het recht uyt desen coolhoff te gaen door de huysweyde van den Brughoff tot naer de Brugmeulen naer den minsten schade.
4. Item de aen het casteel toegehorende heerlycke gerechtigheyden bestaende in eenen laethoff, alsmede in eenen erffpacht van seven malder vier vaet en eenen cop roggen, item in sessenviertigh en eenen halven capuynen, in dry ende eenen halve ende een derde deel hoen en 3 bouschen penningsgelt, item op alle jaer op Paeschdaegh worden door seshien ophouders van koyekeuren in regognitionem domini directi naer de vesper door elcken betaelt dry bouschen waerby te noteerendat by affsterven van ieder der voorschreven ophouders aen den tydelycken heere is vallende een koykoykeure, getaxeert thien pattacons, bovens noch thien schillingen voor schryfgelt. Item heeft het voorgemeld casteel het recht van servituyt in den winter voor voorschreven het eys te doen breeken rondt om hetselve casteel soo dickmaels noodigh ende twee daghen inde bempden het hoye te doen maeken, waervan eenen dagh sal geprofi-teert worden tot dienste van het tweede deel hiernaer te institueerende erffgenaemen ofte haer wettige representanten, sullen hebben den eygendom van Nieuw Erenstein ende den Brughoff, synde dese servituyt tot laste van die seshien ophouders des koyekeuren ende dieghene daerinne goederen besittende, dewelcke door den baede van den laethove telckens daertoe gecommandeert worden. Item heeft het voorschreven huys de gerechtigheyt van jacht soo op desselfs eygene als emphiteutique (?) goederen naerderhandt geconfir-

- meert by decreete van den souvereynen raede van Brabant, Item alle andere hier niet gespecificeerde gerechtigheiden.
5. Item compt voor dit deel den huysvyver met daeraenliggende dammen, reservoir en clyn grass-plaetsgeb mitsgaeders de wydeboomen staende langs de beeck.
 6. Item het brouw- ende backhuys aen den huysvyver gelegen, waerinne een nieuw brouwgetuygh bestaende in eenen cooperen ketel houdende 24 tonnen, beuw?, schip ende andere noodighe gereetschap is worden opgesteld en vervaerdicht.
 7. Item den ouden coolhoff voor de poort van het voorschreven casteel gebruyckt wordende door den pachter, gelyck oock den gardenvyver ende bempt daerachter gelegen alsmede de wydeboomen in den bempt staende langs de beeck.
 8. Item de houtschop staende in de Snydtkuyle met den hoppengaerde daertegenover liggende.
 9. Item eene koyeweyde den Bongart genoempt beplant met appelboomen liggende met eene zyde langs de huysvyver, de andere zyde het Brugvelt, met een voorhoofft de Brughoverweyde met een cleyen daerin liggende coolhooffen.
 10. Item eene weyde genoempt de Groote Zingel met een lange zyde liggende langs de gemeente, een voorhoofft het Zingelboschegen, het andere voorhoofft den bosch den Joufferenbroick genoemt.
 11. Item eene weyde Lange Weyde genoempt, ten deele beplant met appelboomen, liggende met eene lange zyde langs den bosch de Lange Haaghe genoemt, met een voorhoofft den weg gaende naer Strythaeghen.
 12. Item worden dit eerste deel toegestelt alle landeryen soo ende gelyck deselve met paelsteen syn affgeteeckent ende door de pachters van het oudt casteel tot nu toe syn gebruyckt en gecultiveert geweest alle dieselve vry synde van thiende, met alle de eventuele achterstanden van pachtpenningen.
 13. Item dry vuyle broecken met elsenhout beplant liggende langs voorsch. bosch de Lange Haaghe.
 14. Item eenen bosch genoemt den Kroschelenbosch met de daerop staende eycke- en beuckenboomen en ander houtgewas van welcke actuelyck daerop staende ende in toecoomende daerop te wassene boomen ende hout het tweededeel sal hebben het meedegenot, volgens taxatie dewelcke t'elcker affcappinge van boomen offte van eenen boom sal gemaect worden, soo langh nochtans als die in het tweede deel t'instituierende erffgenaemen offte hunne wettige descendenden sullen hebben den eygendom van den hoff Nieuw Erenstein ende van den Brughoff alle vrembde besitters derselver excludeerende van het medegenot.
 15. Item eenen bosch genoemt de Lange Haaghe, beplant met eycken, beucken eschen en slaghout, met eene zyde liggende langs het Brughovervelt, d'andere voorschreven Lange Weyde en andere vuyle broucken, een voorhoofft de goederen van Dentgenbach.
 16. Item eenen grooten bempt den Peertsbempt genoemt, met eene lange zyde liggend langs den Kroschelenbosch ende uitschietende op den hof Dentgenbach.
 17. Item wordt dit deel toegestelt de nieuwe opgebouwde meulen in de Brugge met het nieuw daerby gemaecte vyverken 't welck synen afloop moet hebben door den waetergraeff gemaect door de huysweyde van den Brughoff tot in de beeck, daerneffens den meulendam en daerop staende houtgewas ende eycken met d'oude beeck aenstootende aen de goederen van Heerenanstel, nu beseeten door d'abdijs Cloosterode, alles in syne limitten gelegen.
 18. Item den Meulenbempt naest voorsch. meulen gelegen en uytshietende op den meulenvyver.
 19. Item eenen bempt den Peertsbempt genoemt, liggende met eene lange syde de Wynstraet, met een voorhoofft den meulendyck.
 20. Item een bempten boven den meulenbempt met het daerop staende houtgewas uytshietende op de goederen van Frans Willem Ackens, de Flout genoemt.
 21. Item een geaquireert bempten van Renerus Wolff boven voorschreven meulen over de Landtstraet gelegen groot, een halve morgen.
 22. Item eyndelyck de meulenvyver uytshietende op den meulenbempt mit den daerboven gelegen Elsenbroick en Zingelboschgen met die daerin staende boomen en ander houtgewas.
- Tweede deel:**
23. Aen het tweede deel assigneren wy vooreerst onsen pachthof Nieuw Erenstein genoemt met den geheelen voorhoff, backhuys, twee kelleren ende eenen kleynen coolhoff achter 't huys gelegen.
 24. Wy verstercken ende assigneren aen het voorschreven tweede deyl de volgende capitaelen: vooreerst een capital van 400 ryxdaelers, staende ten interest by Laurens Savelsbergh tot Kerckroede tegen vyff ten hondert, item twee capitaelen, een van 200 ryxdaelers ende het tweede van 100 ryxdaelers ten interest tegens vyff ten hondert by Renerus Wolff tot Kerckroede ende dan noch een capital van tachentigh pattacons staende by voorschreven Wolff tegens vyff ten hondert. Allwelcke capitaelen ingevale deselve ofte een van deselve geduyrende ons leven ofte van den langstlevende van ons geredimeert wirde offte ten tyde van de openinghe van desen testamente niet meer en existeerde, wy willen dat het eerst deel aen dit tweede deel eene aen dese lossinghe geproportioneerde somme sal uytkeeren.
 25. Item wordt voor het tweede deel gestelt de huysweyde aen den woonhoff gelegen soo ende gelyck deselve door den tegenwoordigen pachter gedefructeert wordt.
 26. Item wordt gestelt den geheelen Cooperenbempt gelyck denselven in een stuck is existerende, reyngenoet met eene lange zyde de beeck, d'andere de goederen van den hoff Nieuw Erenstein, een voorhoofft den Winselerbempt, het ander den Cranenvyver.
 27. Item wordt gestelt de Cranenvyver en daerneffens liggende Verckensbempten met de dammen daerom liggende ende daerby staende wydeboomen en houtgewas gaende tot aen den bempt liggende onder den gardenvyver ende uytshietende op den aldaer gemaecten waetergraeff.
 28. Item dry kleyne vyvers naest den voorschreven hoff

in eene linie gelegen en uytshietende op voorschreven Cooperenbempd.

29. Item eenen kleynen nieuw gemaecten vyver in de Lange Weyde gelegen met de daerom gemaecte dammen, hebbende desen vyver synen affloop door den daeronder liggende waetergraeff ende door eenen gemaecten graeff in het gardenbempgen tot in de beek.
30. Item eenen staende waeterpol sonder affloop op Schevemont gelegen, de Maer genoemt, met eene lange zyde ende een voorhoofft uytshietende op de gemeente, d'andere zyde den Maerwegh, denwelcken nochtans aen het eerste deel sal vallen soo haest als die in het tweede deel t'instituierende erffgenaemen ofte hunne wettige descendentes niet meer en sullen syn eygenaer van Nieuw Erenstein ende van den Brughoff.

31. Item worden voor dit deel toegestelt alle landeryen soo ende gelyck dieselve met paelsteen affgeteeckent syn en door de pachters van voorschreven pachthoff tot nu toe gebruyckt en gecultiveert syn worden met d'eventueele achterstanden van pachtpenningen.
32. Item wordt gestelt eenen bosch de Begyn genaemt, met eene lange zyde liggende langs de weyde van voors. pachthoff met een voorhooff den bempt van den hof van Terwinselen, d'andere zyde de weyde van den hof Overst Anstel, beplant synde met eycken- en beukenboomen.
33. Item wordt noch voor het tweede deel gestelt eenen staende met jonge beucken, eycken, eschen ende andere boomen bewassenen bosch den Jouffersbrouck genoemt, liggende met eene lange zyde langs de gemeente, d'andere zyde met een voorhoofft de beek, het ander voor hoofft de Zingelweyde.
34. Item wordt voor het tweede deel toegestelt den Brughoff met den daeraen behoorende voorhooff bestaende in schuyre en stallingen, gelyck oock den nieuw gebouwd schop met pannen gedeckt, met die daerinne bevindelycke byen ende het smidthuys met het smidtgetuygh, den backovendt alles in de weyde naest de behuysinge gelegen. Ende voorders de koyen, peerden ende alle andere gereyden en mobillen dewelcke voor alsdan daarop bevindelyck syn.
35. Item eenen cleynen coolhoff, liggende achter de

Brughmaelmeulen met het daerachter liggende drischgen.

36. Item de huysweyde in 't midden van voors. hof gelegen beplant met appelboomen, reyngevoet met eene lange zyde de Wynstraet, d'andere lange zyde den Bongart off de weyde hiervoor gemelt, gehoorende aen 't oude casteel, een voorhoofft de landereyen van het Brugvelt, hebbende desen hof het recht en gerechticheyt de bestialen te laeten drincken op het vyverken aenstootende aen de Brughenculen.
37. Item eene weyde genoemt de Kleyne Zingel, reynende met eene lange zyde denElsenbroick oft het Zingelboschgen, d'andere zyde den Teutelbroickerwegh, een voorhoofft den Meulenbempt, zynde voor een vierdedeel beplant met appelboomen.
38. Item eenen vuylen bempd genoemt den Slackbempd, liggende met eene lange zyde langs de Bruckhoverhuysweyde, d'andere zyde met een voorhoofft de landeryen van gemelden Brughoff.
39. Item alle landeryen altoes ende tot nu toe gebruyckt ende geprofitteert geweest synde door ons gehuysen, vry van thiende voorbehoudelyck 3,5 morgen gelegen langhs de Brughoverweyde, thienbaer aen de pastorye van Kerckrode, reynende dese landeryen met eene zyde ende een voorhoofft den bosch de Lange Haage, d'andere zyde den Slackbempd en diverse erven.
40. Wy willen dat het tweede deel het recht en gerechticheyt sal hebben op alle goederen te moghen ende connen jaegen in de beek te visschen, item het recht in de Brughmeulen vry sonder molter te doen maelen alderhande sorten van vruchten, item op het nieuw gemaecte en opgesette brouwgetuygh te mogen brouwen soo dickwils noodigh en wel voorsien dat aen het brouwgetuygh ghenen schaede geschiede, denwelcken sal moeten iest en schaedeloos gerepareert worden, soo langh nochtans als die in dit voors. deel hiernaer t'instituierene erffgenaemen ofte hunne wettige descendentes hebben den eygendom van Nieuw Erenstein ende van den Brughoff. In cas van alienatie alle vremde possesseurs ofte eygenars van de participatie van dit recht excluderende.
41. Finallyck wordt noch voor het tweede deel gestelt onsen hof in het Colsch land in de parochie Rosellen gelegen, genoemt Ripgeshoff met de daeraen gehoorende landereyen, weyde, bosch ende achterstanden van den pacht renderende desen hof en landereyen jaerlycx aen pacht 38,5 malter rogen bovens alsnoch thien rysdaelers voor een veth vercken ende dry ryxdaeler voor zuycker en gekruyt ende de boschen, waeruyt jaerlycx 2 a 3 wagen slaghout vercocht worden renderen een jaer voor het ander vyffthich ryxdaeler.

Wy gehuysen verclaeren t'onterven gelyck wy onterven by desen onse dochter Marie Helene in houwelyck met Joannes Nicolaus Smets van alle in de voors. twee deelen uytgedruckte goederen, voorts van onse geheele naerlaetschappen soo gereyde als ongereyde, soo leen- als allodiale goederen en selfs van hetghene haer noch moghte competeren van haere legitime portie, dewelcke sy door haer dote, als door

den voordere toestandt aen haer door ons geduyrende haeren houwelyck gedaen wel ontrent genooten heeft. Wy verclaren expresselyck de voors. ontervinge ten haeren opsichte niet te doen uyt eene quaede genegenheit ofte ingenomenheit tegens haer ofte elders uyt eene quaede insicht, maer integendeel uyt eene ouderlycke minnelycke voorsinnigheit tot haerder en haerder kinderen meesten nutt ende profyt, naemntlyck om dieswille dat haeren echtman Joannes Nicolaus Smets met merckelycke voor het meeste deel voor den houwelyck door wylen syne ouders gecontracteerde ende aen ons onbekent geweest synde schulden beladen is, dewelcke haere filiale portie soude absorbeeren ende haere kinderen ende haerselfs soude buyten staet stellen van eene betaemelycke alimentatie respectie ende educatie te vercrygen. Dienvolgens verclaren wy in alle de goederen soo leen- als allodial het tweede deel hiervoor geassigneert als onse erffgenaemen t'instituereen ende instituereen daerinne by desen alle kinderen van onse dochtere Marie Helen uyt desen houwelyck met haeren echtman Joannes Nicolaus Smets geprocreert ende alnoch uyt denselven houwelyck te procreeren om in deselve goederen naer ons beyder doot stockwyse te succederen ende deselve soo naer eyfendom als naer tochte te besitten ende te genieten, soo nochtans dat wy de voors. onse geinstitueerde enckelen¹⁹⁾ by desen belasten van aen hunne voors. ouders voor eene hunnen staet betaemelycke alimentatie uyt de voors. aen hun naergelaetene goederen jaerlycx los ende liber te geven eene somme van tweehondert pattacons den pattacon gereeckent ad 72 merck Acker cours, dewelcke somme sal verhaelt worden ende soo langh als sy beyde leven sal geaffecteert worden op den hoff ende goederen van Nieuw Erenstein in het tweede deel uytgetrocken sub no 23 ende ingevalle een van hunbeyde quaeme t'overlyden,

wy verstaen ende willen dat den langstlevende van syne alimentatie niet en sal trecken als hondertvyffentwintigh dyergelycke pattacons. Wy verstaen ende willen dat de voors. tweehondert pattacons aen onse voors. dochter Marie Helene ende haeren echtman Joannes Nicolaus Smets hiervooren geassigneert voor alimntatie niet en sal onderwopen wesen aen de discussie van hunne crediteurs, in contrarien onverhoopde gevalle verclaren wy de hiervooren beroepen

artikkel ende die aldaer uytgedruckten somme tot alimentatie te herroepen ende voor niet geschreven te houden, willende nochtans dat in alsulcken val onse voors. enckelen niet uyt hoofde van dese onse dispositie, maer volgens naturlycke verplichinge gehouden sullen syn van aen hunne ouders eene hunnen staet betaemelycke alimentatie te geven in het een ofte andere geval onder de comminatie van onse ouderlycke maledictie belastende van soo de naturlycke plichten als van onse minnelycke voorsinnigheit ten hunnen voordeel by desen gedaen aen hunne ouders alle contentement te geven ende hun voorders geduyrende hunne minderjaerigheit t'onderwerpen aen d'administratie van de voors. hun by ons naergelaetene goederen, dewelcke wy aen hunne voors. ouders by desen onsen uystersten wille aenbetrouwen ende opdraeghen met last van deselve met alle getrouwigheit ende neertstigheit te voeren ende daervan aen hunne kinderen eene behoorlycke educatie ende qualificatie te besorgen ende aen hun naer hunne minderjaerigheit daerover reekinghe te doen ten overstaen van twee van de naeste vrienden van werskant eenen t'assumeeren ende van eenen anderen onpartydighen vriendt te kiezen door de twee eerste geassummeerde, dewelcke wy by desen daertoe versoecken ende constitueeren op de te doene reekinghe te hooren ende om als arbiters te regleeren ende te slichten de geschillen dewelcke daerover mogte koomen te rysen, verbiedende wel expresselyck aen de voors. onse geinstitueerde enckelen van hunne ouders ofte oock elkanderen daerover judicielyck aen te spreken, eer ende bevoor de voors. arbiters tot dry reysen toe in de teghenwoordigheit van beyde partyen sullen gearbitreert ende eene minnelycke overeenkomste sullen getenteert hebben, op pene dat dengenen die anders sal doen ofte oock die naer te vergeefs getenteerden accord by vonnis van den rechter sal succumberen eo ipso sal berooft syn van syn deel in de voors. hun respective naegelaetene goederen, gelyck als wy denselven in diengevalle daervanberoven ende syne medeerffgenaemen daerinne voor alsdan instituereen. Voorders belasten wy onse voors. geinstitueerde enckelen van oock naer hunne meerderjaerigheit in gemeenschap van goederen te blyven tot naer de dood van hunne ouders, dewelcke soo langh als sy leven deselve sullen mogen administreeren ende by gevalle dat iem, andt van hun den houwelycken staet onderuschens wilde aenvaerden, wy willen dat aen hem eenen aen den staet van goederen ende aen het actuel getael vankinderen geprppottioneerden toestand sal gegeven worden ende denwelcken toestandt uyt de erffschappelycke massa sal getrocken worden ofte op deselve gelicht ende naerderhandt sal in collatie gebrocht worden ende buyten desen voors. cas en willen wy niet dat de voors. goederen ofte een deel derselven belast worden. Vans gelycken verbieden wy aen onse voors. geinstitueerden enckelen alle alienatie van de voors. goederen ofte dispositie over deselven het zye by testamente ofte by donatie, hetzy ten faveur van vrembde ofte naeste maegen ofte oock ten faveur van hunne eygene ouders soo lang als sy met de gecontracteerde schulden sullen belast syn, willende dat de ongedeelde portie van dengenen die geduyrende het leven van hunne ouders ofte van den langstlevende van hunne ouders in een clooster van eene geappro-

beerde religie soude komen te professen ofte sonder wettige erven nae te laeten soude koemen afflivigh te worden, sal accesseren aen den geheele massa van d'erffschappe, in de naer doot van hunne ouders onder de alsdan overzynde susters en broeders stocksgewyse gedeelt worden, wel verstaende noghtans dat by afsterven van d'een ofte d'andere hunne kinderen derselver plaetse sullen representeeren. Item willen ende ordonneren wy dat deselfste dispositie in den voorgaende artikel vermels sal geobserveert worden ingevalle dat oock naer de doot van hunne ouders ende naer voltrocken deelinghe iemandt van de alhier geïnstitueerde quamen in een clooster professie te doen ofte sonder wettige erven te sterven, met dit verschil dat desselfs achtergelaetene erfdeel onder syne broeders en susters hoofsgewys sal gedeelt worden. Ende oft het gebeurde dat alle onse alhier geïnstitueerde enckelen voor hunne ouders ofte voor den langstlevenden van hunne ouders quaemen t'overlyden ofte in cloosters professie te doen, soo willen wy dat hunne ouders ofte langstlevenden van hun van alle de goederen aen het tweede deel hiervoor geassigneert, sullen de tochte genieten ingevalle dat hunne voor alsdan existierende schulden dusdaeniglyck vermindert syn, dat sy met het product van de voors. goederen den interest van de resterende schulden betaelen ende van het overschott betaemelyck leven kunnen ofte dat sy met de crediteurs op dien voet kunnen convenieren, in contrarien gevalle willen wy dat de kinderen van onsen soon Augustinus Goswinus, in houwelyck met Maria Anne Franssen voor alsdan existierende ende uyt denselven houwelyck te procreërende alle de voors. goederen, soo naer den eygendom als naer de tocht sullen besitten ende daerinne stocksgewyse succederen met conditie dat sy hune oom en tante voor alimentatie geven jaerlycx de somme van tweehondert pattacons elcker ad 72 merck Acker cours gereckent ofte aen den langstlevende hondertvyffentwintigh pattacons, dewelcke wy dien effecte willen altoes geaffecteert blyven op den vooren beroepen hoff Nieuw Erenstein. Wy willen gelyck als vooren dat de voors. somme van tweehondert pattacons niet onderworpen en zyn aen de discussie van de crediteurs van hunne voors. oom ende tante, in contrarien onverhoopen gevalle ontlasten wy soo onse voors. enckelen als den voors. hoff van de gedetermineerde somme ende belasten hun alleenlyck van aen hunnen voors. oom ende tante te geven eene hunnen staet betaemelycke alimentatie. Wy verclaeren als medeerffgenaemen t'institueeren gelyck als wy institueeren by desen in alle soo leen-als allodial goederen aen het eerste deel hiervooren geassigneert die kinderen van onsen soon Augustinus Goswinus, in houwelyck met Marie Anne Franssen, actuelyck geprocreert ende alnoch uyt denselven houwelyck te procreëren om in deselve naer beyder doot soo naer den eygendom als naer de tochte te succederen voorbehoudelyck aen onsen voors. soone de legitime, dewelcke wy aen hem in de voors. goederen assigneren hem daerinne constitueren volgens die in rechten gedetermineerde portie ten zye dat hy liever hadde in plaetse van syne legitime te genieten de tochte van alle de voors. goederen in dewelcke tochte wy hem in dit geval gelyck als in syne legitime institueren ende als hy soude kiezen syne legitime te trecken uyt de hiervoor aen syne kinderen

vermaekde goederen, soo willen wy dat door hiernaer te noemene executeur van desen testamente gesaementlyck met de meerderjaerige kinderen van onsen voors. soone ofte met de mombers van die minderjaerighe op de totaliteyt van het voors. eerste deel eene alsulcke somme gelicht worde dewelcke suffisant zye omde voors. legitime volgens die in rechten gedetermineerde portie uyt te maeken, verclaerende wel expresselyck niet te willen dat het voors. eerste deel ter oirsaecke van de voors. legitime verspleeten ofte veralieert worde; voorders willen wy dat aen de voors. kinderen van onsen soon Augustinus Goswinus naerdatselven syne legitime op de voorbehaelde maniere sal getrocken hebben gerichtelyck gestelt worde eenen momber, welckers keus ende voorstellinghe wy overlaeten ende vriendelyck versoecken te geschieden door den hiernaest te noemene executeur van desen onsen testamente om die voors. goederen ten profyte van onse voors. enckelen te administreren ende aen hun te berekenen. Wy willen dat onse voors. enckelen kinderen van onsen soon Augustinus Goswinus den eygendom van de voors. goederen in cas hunnen vaedere de tocht van deselve voor syne legitime portie quaeme te kiezen niet en sullen deelen, soo langh als hunne ouders ofte eenen van hunne ouders in 't leven is ende dat ondertusschen de portie van dengeenen die sonder wettige kinderen komt te sterven ofte in een clooster profest wordt aen den boedel sal accesseren ende naerderhandt door d'oevergeblevene stocksgewyse sal gedeelt worden. Ende in cas dat hunnen voors. vaeder syne legitime uyt die op het voors. deel te lichtene somme pretendeerde, wy willen dat onse enckelen niet als naer hunder aller minderjaerigheyt de voors. goederen deelen ende dat insgelycks de portie van dengeenen die sonder wettige erven komt te sterven ofte in een clooster te professen, het zye voor ofte naer de meerderjaerigheyt sal terugge staen op desselfs alsdan oeverzynde susters ende broeders ende door deselve stocksgewyse seu jure representationis gedeelt worden. Ende oft het gebeurde dat voor ofte naer voltrockene deelinghe derselver alle de kinderen van onsen voors. soone quaemen sonder wettige erven te sterven ofte in cloosters profest te worden, soo willen wy dat onsen voors. soon Augustinus Goswinus ende desselfs huysvrouw Marie Anne Franssen ofte den langstlevenden van hun in cas dat hy niet en comt te hertrouwen tocht van de voors. goederen sal genieten. Ende dat de kinderen van onse dochter Marie Helen in den eygendom ofte in cas den langstlevenden van onsen voors. soon ende schoondochter quaaam te hertrouwen in den vollen eygendom ende genot van de voors. goederen, stocksgewyse sullen succederen met conditie dat sy aen hunne neeven, de kinderen van wylen den schoutet Joannes Leonardus Poyck ofte derselvern representanten sullen uytkeeren de somme van tweehondert courante ryxdaelers eens. Eyndelyck willen wy ende ordonneren wy by desen wel expresselyck dat dengeenen ofte diegeene van alle onse voors. geïnstitueerde kindtskinderen dewelcke aen hunne ouders ongehoorsaem soude worden ofte deselve mishandelen ofte van dusdaenighe prodigaliteyt ofte dusdaenigh quaet gedraegh souden in de toecoemende bevonden worden, dat er naer dreymaelygh vermaenighe in presentie van de naeste vrienden aen hun deswegen gedaen, geene erbinghe van te

verwachten soude wesen, sullen uytgestooten ende berooft zyn van hun deel in de voors. hiervooren aen hun vermaekte goederen, gelyck als wy deselve in dien gevalle daarvan berooven ende uytstieten. Willende oock degeene van onse geestelycke kinderen, dewelcke bequaem syn om een speelpennigh te hebben, een teeken van onse ouderlycke affectie achterlaeten, wy constitueeren aen onse dry geestelycke dochters, te weten aen Marie Gabriël, religieuse in het clooster der Celestinen binnen Dusseldorp, aen Marioe Therese, religieuse Carmilitesse binnen deselve stad en aen Maria Aloysia, religieuse Capucinesse binnen de stad Bonn, aen elckeen van deselve eene jaerlycx spel-rente van twintigh pattacons, dewelcke wy willen getrocken ende aen hun betaelt worden uyt de jaerlycxen interesten, dewelcke wy trecken uyt het capital van sessduysent pattacons, staende tot laste van de Heeren Staeten des landts van 's Hertogenraede tegens dry ten hondert, hetwelck capital wy daertoe expresselyck destineren ende voor de voors. speelrente tot de doot van onse voors. dry geestelycke dochters willen verobligeert zyn, tot meerdere verseekeringhe van hetwelck wy verclaeren de originele obligatie van het voors. capitael aenbetrouwt ende behandelt te hebben aen de actuele regerende Mere van de religieuse Celestinen binnen Dussldorp, derselve ende haere van tydt tot tydt naervolgende oversten van het voors. clooster constitueerende om de voors. interesten ten dien effecte te willen van eenen tydelycken rentmeester der Heeren Staeten des landts van 's Herytogen-raede ontfangen ende aen elckeen van onse voors. dogters jaerlycx so langh als sy leven uyt te willen betaelen twintigh der voors. pattacons ende den oeverschoet van deselve interesten aen de kinderen van onse hiervooren genoemde soone Augustinus Goswinus ende dogter Marie Helene ofte aen hunne representanten egaelyck uyt te deelen ende naer doot van de laestlevende van onse dry geestelycke dogters aen de voors. onse enckelen de boven genoemde obligatie met den alsdan ontfangen interest te restitueeren om deselve interesten door hunalsdan ende voor 't toecoomende egaelyck ende per stirpes gedeelte te worden, tot erkenntnisse van hetwelck ende tot beloonighe van die daerby te neemene moyte, wy geven ende vereeren aen de voors. religieusen uyt de voors. oeverschoet jaerlycx de somme van acht dyergelycke pattacons, willende dat deselve sullen geëmployeert worden om hun op het anniversarium van onser beyder sterfdagh eene eerlycke recreatie te geven ende oft het gebeurde dat het voors. capitael van sesduysent pattacons geduyrende het leven van onse voors. dry religieuse dogters geredimeert wierde, wy versoecken ende belasten eene tydelycke reverende Mere der voors. Celestinen van hetselve ten effecte als boven geseyt is, met concurrentie van alle onse voors. enckelen ofte hunne respectieve mombers dewelcke in de nieuwe uytsettinghe ofte obligatie met hunne respectieve signaturen sal moeten uytgedrukt worden op nieuws op sufficante panden te besetten, willende wel expresselyck dat nogte onsen soon Augustinus Goswinus, nochte onse dochter Marie Helene nogte hunne respectieve kinderen ofte derselver representanten actuelen gebruick ofte eygendom van het voors. capital sullen hebben ofte pretenderen als naer doot van onse voors. dry geestelycke dogters ende

hunenckeleyck sullen vergenoegen met den oeverschoet der interesten, soo nochtans dat wy hunden eygendom van het voors. capitael niet en willen vinculeeren met de vide commissen ende andere clausulen mette welcke wy d'andere hun naergelaeten goederen hiervooren hebben gevinculeert. Ende oft het gebeurde dat eenen van de religieuse ordens in dewelcke onse respectieve soonen en dogters getreden syn gesaeculariseert wierde ofte uyt dien lande alwaer sy geproft zyn gebannen ofte verjaecht wierde, sonder hoope van in vrende cloosters van hetselve orden opgenoemen te worden, wy willen dat onse voors. enckelen van weerskanten aen dengeenen ofte degeene van de religieuse, dewelcke dit ongevall soude comen te geraken, sullen hebben uyt te keeren de somme van hondert ducaten eens. Wy verclaeren dat al hetgeene voors. is onse absolute intentie ende uysterste wille, willende dat hetselve naer onse doot daervoor sal valideeren ofte staethouden op de maniere gelyck als hetselve daervoor best bestaen ende plaets grypen kan, niettegenstaende daerinne eenighe in rechten vereyschde formaliteyten uytgelaeten waeren ende niettegenstaende het recht van devolutie ofte eenighe ander costumiere rechten aen dewelcke wy andermael verclaeren te derogeren.

Ende also wy deesen beslooten testamente gesaemderhandt ende met onderlinghe consent geconcipeert ende gemaekt hebben, soo benoemen wy oock aen elkanderen de macht van hetselve te revoceeren ofte te veraenderen ten zye gesaemenderhandt ende muto consensu. Soude het nogtans gebeuren dat ten tyde van den langstlevende van ons eenen van onse voors. twee kinderen Augustinus ende Helen ofte een van hunne respectieve huysvrouwen quaem te oeverlyden ofte elders eene merckelycke veraenderinghe in den staet van de familie ofte van de goederen quaeme te geschieden, soo permitteeren wy aen den langstlevende van ons, dit voors. testament by codicille ofte andersint naer vereysch van saecke te veranderen. Ende alsoo wy overtuyght van d'oprechte vriendschappe ende genegenheyt van d'heere advocaet Birven van Astinet, soo tot ons als tot onse ende onses schoonsoons familie is draegende, soo verclaeren wy aen denselven op te draegen ende aen te betrouwen d'executie van desen onsen testamente, denselven vriendelycx versoekkende ende door de liefde van Godt conjureerende van te willen besorgen ende de handt te houden dat desen onsen uyttersten wille in alle syne punten ende clausulen ter executie gestelt worde, aen hem tot erkenntnisse ende beloonighe van desen te praesteren den onwerdelycken dienst op die by de langstlevenden achtergelaetene contante penningen ofte by faute van dyen op de gansche massa van onse naerlaetenschappe assignerende ende vermaekenfde, gelyck als wy aen hem vermaeken by dese eene somme van vierhondert gulden Luycx eens. Eyndelyck consenten wy ende wy belasten selffs positivelyck onse geïnstitueerde erfgenaemen van desen onsen testamente ofte de copie authentique van hetselve seffens naer de oepeninghe van hetselve voor hoven competent te laeten realiseeren ende enregistreeren ende wy constitueeren daertoe onwederropelyck alle thoonders deses onder de gewoonlycke renuntiatie ende obligatie als naer rechte. In oirconde van allen hetwelck hebben wy desen onsen testamente eygen-

handigh geschreven ende beyderzydts onderteekent ende met onse gewoonelycke cachetten beseegelt op onsen adelycken huysse van Erenstein den 25. july 1777.

P.C. Poyck, heere tot Erenstein. A.J. Poyck, née de Grupello

DENOMBREMENT VAN D'ERFFPACHTEN met dewelcke het casteel ende goederen van Erenstein, de Brugmeulen ende den hoff Nieuw Erenstein belast zyn, dienende hetselve voor directie van onse erffgenaemen.

1. Voor eets is het voors. casteel en goederen van Erenstein belast met een daerop staende leen aen haere majesteyt Mancaemer des landts van 's Hertogenrade naer doot van eenen tydelycken leendraeger aldaer te releveren ende voor rechten aen relief te betaalen 20 pattacons Luycx.
2. Item moet hetselve casteel jaerlycx aen den custer van Kerckrode geven twee brooden elck van 16 ponden, het één om Kerstmisse ende het ander om Paeschen.
3. Item is schuldigh aen d'abdy van Cloosterrode jaerlycx om St.Andries te te leveren een half vaet roggen, wegens het geaquireerde bempgen van Renerus Wolff.
4. De Brughmeulen met den daerby liggende bempd is belast met een daerop staende leen aen de abdy van Cloosterrode, hetwelck naer doot van eenen tydelycken leendraeger aldaer moet gereleveert worden mits betaelende voor leenrechten 17 pattacons 3 schillingen.
5. Item is de voors. meulen schuldigh jaerlycx om St.Andries aen eenen tydelycken pastoor van Kerckrode aen erffpacht te leveren dry malder en dry coppen rogge ende twee en twintigh ende een half vaet haver Acker maet, beneffens vier ende half merck penningsgelt.
6. Item moet de voors. meulen jaerlycx om Kerstmisse aen den custer tot Kerckrode leveren een brood van 16 ponden.
7. Den hoff Nieuw Erenstein is belast met een daerop staende leen aen haere majesteyts Mancaemer deses landts van 's Hertogenraede uyt hoofde van eenen ouden hoff genoemd geweest Onderst Dengenbach, hetwelck voors. leen naer doot van eenen tydelycken ophouder aldaer moet gereleveert worden ende voor rechten van relief betaalen twintigh pattacons Luycx.
8. Item is den voors. Hoff schuldigh jaerlycx om St.Andries te leveren aen d'abdy van Cloosterrode een malder roggen Roidts ende een malder haver Roidts, boven alnoch tweederde deelen in een vaet rogge wegens eenen bempd gelegen tot Haenraedt met eene zyde langs Peter Swoll erffgenaemen, d'andere Joannes Goor, alsnu gedefruteert door eenen tydelycken pastoor tot Merxstein.
9. Item moet denselven hoff jaerlycx geven aen eenen tydelycken custer tot Kerckrode twee brooden, elck swaer 16 ponden, het één om Kerstmisse en het ander om Paeschen.
10. Item geeft desen hoff thiende aen d'abdy van Cloosterrode van 60 morgen, de meerrest zynde vry van thiende.
11. Den Brughoff is met geene erff ofte andere pachten belast als alleenlyck met omtrent twelff morgen

thiende aen de pastorye van Kerckrode, beginnende desen thiende aen het huys van den voors. Hoff ende gaende opperwaerts tot aen de landeryen van het Brugvelt.

12. Den hoff gelegen in het landt van Ceulen in de parochie van Rosellen genoemd Ripgeshoff en is oock voorders niet belast als met thiende aen de pastorye aldaer ende met een daerop staende leen aen de graeffelycke Mancaemer van den Dyck, hetwelck naer doot van eenen tydelycken leendraeger, alsmede oock naer doot van den dominus directus aldaer moet gereleveert worden ende t'elcker reyse voor reliefrechten betaalen 25 ryxdaelers.

REFLEXIE oever die van onse geheele naelaetenschap gemaekte ende aen onse twee erffgenaemen aengewesen deelen om eenighints te doen sien de proportie ende egaliteyt derselven.

Vooreerst moet by het eerste deel geconsidereert worden de laetcaerte, het recht van jaght, vischereye, jaerlycx chynsen, erffpachten, servituten ende andere heerlycke rechten aen het casteel ende goederen van Erenstein aenclevende, de vruchtbaerheyt van de landeryen ende weyden, de bosschen, de meulen nieuw opgebouwt ende den vrydom van thiende, den woonbaeren staet in denwelcken het voors. casteel met overgrooten kosten is gestelt worden, naementlyck de springende fontaine, met blouwe gehouene steenen opgemuyrt ende van boven den Zingelbrouck gevoert, voor het meestedeel door blye (= loden) pypen door den huysvyver ende de kelleren tot op de huysplaetse, d'welcke voor het minste gecost heeft 500 ryxdaelers, item de kelleren met dewelcke het casteel rondtom voorsien is ende in dewelcke het waeter van de voors. fontayne door blye buysen kan afloopen. Item de considerable quantiteyt van visch dewelcke op den huysvyver ende de andere vyvers aen dit geassigneert konnen getrocken ende ontrent op het ander jaer konnen verkocht worden, item de commoditeyt van twee optreckende bruggen met palisaden en hameyen costelyck omgeven. Item moet ten opsichte van dit deel geconsidereert worden de nieuw opgebouwde huyscapelle met die daertoe behoorende paramenten bestaende in seven cassuffels, waarvan vier nieuw en costelyck gemaekt zyn, en vyf alden, waarvan dry met kanten bezet syn, twee nieuwe voorhangsels ende eenen ouden, item eenen vergulden silverenkelck, twee silveren ampullen met den daertoe behoorende teller (= bord), twee groote silvere autarkandelaers, item in verscheide schilderyen ende generalyck in al hetgene soo tot de nootsaekelyckheyt als tot versiersel van eene huyscapelle kan dienen, tesaemen voor het minste waerdigh vyffhondert ryxdaelers. Item het brouw- ende backhuys aen den huysvyver gelegen, waerinne nu cortelings een nieuw brouwgetuygh bestaende in eenen cooperen brouwkeetel houdende 24 tonnen in eene nieuwe beuw, schip ende andere noodighe gereetschapp is worden opgesteld ende vervaerdigt, voor te minste geëstimeert ende waerdigh tweehondert pattacons. Item eene nieuwe costelyck vervaerdigde trappe staende in 't midden van het huys en gaende tot op de bovenkaemeren, tenminste waerdigh ende gekost hebbende 200 ryxdaelers. Eyndelyck moet in andacht genomen worden dat aen dit deel syn toebehoorende de meubelen dewelcke in de meuren ingemetselt ofte

soodaenigh daerinne gevat zyn dat deselve sonder bederf ofte sonder groote kosten daervan niet en konnen gesepareert worden. Van dese natuyr syn vooreerst de saixische tapeyten met dewelcke d'eedtkaemer behangen is, dewelcke hondert ryxdaelers gekost hebben, item de chaproyen ingemetselt in de muere, waerinne hangt eene kostelycke horlogie, beyde voor het minste wardigh hondert rysdaelers. Item twee groote chaproyen, dewelcke op die soogenoemde roode en blauwe kaemer ingemetselt zyn, item de houtere camynen meesterlyck uytgewerkt met dewelcke den grooten sael ende de bovenkamer naest het vertreck ofte privé bekleet zyn, den kostelycken marboren camyn met denwelcken de cabinetscaemere versiert is, die lambryen rondtom in den sael, de schildereyen boven de camynen ende meer andere ingemetselt houtwerck ende onweerdelycke commoditeyten, allentwelck voors. als wy geconsidereert ende alhoewel niet op het hoogste gewaerdeert hebben, bevinden wy dat als wy alle onse respective huysen ende landereyen sonder reflexie op de waerdye alleenlyck op den geometrycken voet tuschen onse erfgenaemen soudengedeelt hebben, eenen op eenige duysenden pattacons sich steekende voordeel soude toegekoomen hebben aen gengen die de heerlyckheyt, casteel ende goederen van Erenstein voor syn aendeel soude gegrepen hebben. Daeromme vermits wy voorders geconsidereert hebben dat de dry pagthoven aen het tweede deel geassigneert, niet versien en wesen met eenighe de minste der voors. rechten, privilegien ende commoditeyten dewelcke aen het eerste deel aencleven, dat selfs geen van de voors. hoven in eenen aen onse erfgenaemen betaemelyck woonbaere staet gestelt is ende niet sonder groote kosten in dusdaenighen staet en kan gestelt worden dat die landeryen van den pagthof Nieuw Erenstein by naer voor de hellicht seer steen- ende bergachtig ende met thiende naer advenant van 60 morgens belast zyn, dat de Ripgenhof in het land van Ceulen boven d'ordinaire lasten van schattinge en thiende met een swaer relief belast is ende niet magh beswaert worden sonder consent van den directen heere, hetwelck niet als met groote onkosten geimpetreert wordt. Eyndelyck dat de situatie, de meerderheyt van de landeryen en grass waess alsmede het houtgewas ende vyvers van het eerste deel verre te boven gaat aen degeene van het tweede deel, soo hebben wy voor recht en billig gehouden van aen het voors. tweede deel aen de quantiteyt soo veel meer te assigneeren als het minder heeft aen qualiteyt ende meerderheyt van goederen van het eerste deel ende tot in staet stellinghe van een off ander van de voors. pachthoven 't selve by provisie te verstercken met de capitaelen dewelcke wy daeraen geassigneert hebben. Dienvolgens vermeenen wy sonder de minste preventie voor den een off den anderen van onse geinstitueerde erfgenaemen eene volkoemene gelyckheyt tuschen die twee geassig-neerde deelen gemaekt te hebben, obtesteren daeromme onse twee kinderen door de deferentie dewelcke sy schuldigh syn aen de kennisse dewelcke wy hebben aen de waerdye van onse goederen van hun te submitteren aen d'egaele verdeelinghe dewelcke wy daervan tuschen hun gemaekt hebben. t'Oirconde hebben wy gehuysen dese eygenhandigh onderteekent op onsen huyse van Erenstein den 25 july 1777.

P.C. Poyck, heere van Erenstein. A.J. Poyck, née de Grupello.

IN DEN NAEM ONS HEERE JESU CHRISTI AMEN.

Ick ondergeschrevene, Aldegondis Jacobina de Grupello, achtergelaetene weduwe van wylen d'heere P.C. Poyck, in syn leven stadthouder van syne majesteyte leenhove der stadt en lande van 's Hertogenroede etc, overdenckende mynen hooghen ouderdom, dat niet seeckerder als de doot, en niet onseeckerder als d'uyre dier, daerom niet wil van dese werelt scheyden als langstlevend en sonder vooraf te disponeeren oever hetghene machtigh en waerover aen my verders de macht van te disponeeren is voerbhouden geworden by den mutueelen testamente met wylen mynen heere man gemaekt den 25 july 1777, te weeten van alle soo wel geryde als oock van de ongereyde goederen die in de twee by den voors. testamente tuschen onse kinderen gemaekte deelen niet en syn uytgedrukt, als hebbe met voorbedachten raede en volkomen verstandt gemaekt dit myn testament en uysterste ordonnantie in het particulier waerby verklaere het voors. mutueel testament in alle syne pointen en clausulen by desen te ratificeeren, uytgenomen hetghene aen den langstlevende verleent, willende dat hetselve oock naer mynen doot sal plaetse grypend, achtervolght en synen volcoemen effect sorteeren hetzy by form van testament, codicille ofte anderen uystersten wille glyck hetselve bester form rechtens behoort en magh bestaan all waeren oock alle solemniteyten naer de geestelycke en wereltlycke rechten hierinne niet onderhouden ofte achtervolght, waeraen hiermede wel expres derogere, beveele soo voorts mits desen nochmaels myns ziele soo als wanneer deselve met den wille Goidts uyt mynen sterfflycken lichaem sal comen te scheyden aen Godt van hemelryck, Maria syne gebenedeyde moedere en alle Goidts lieve heyligen en myn lichaem te begraven op de form by ordonnantie van syne majesteyt lestleden daerover geëmaneert, gereguleert is off anderssints naer gelegenheyt der tyt by mynen erfgenaemen sal goetgekeurt worden. gebruykende nue de macht dewelcke by denselven mutueelen testamente aen den langstlevenden is gegeven worden van hetselve te veranderen bygevalle datter in den staet van familie ofte van de goederen eene merckelycke veraenderinghe voorgienghe, tot dien eynde oock mede gebruykende voor soo veel noodigh eene naedere hierbeneffen gaende volmacht de dato den 16 november 1781, soo is myn positiven will: Eerstelyck, dat den artikkel van het voors. mutueel testament beginnende met dese woorden willende oock deghene van onse geestelycke kinderen ende eyndigende met deese woorden de andere hun naergelaeten goederen hebben gevinculeert, geene plaets sal grypen, maer dat het capitaal van sesduysent pattacons daerby vermelt, als hetselve naer mynen doot soude willen gerembourseert worden ter concurrentie van vyfduysentvyffhondert pattacons door den heere executor van onse mutueelen testamente sal aangewendt worden tot betaelinghe van de respective in het generael op onse naerlaetenschap geffectueerde reele en personeele schulden, dewelcke tegens onse verwachtinghe by leeftyden van wylen mynen gemaek niet en hebben connen betaelt off geredimeert worden, ingevale deselve nochtans naer mynen doot door my selven

sich souden vinden betaelt te syn geworden, soo sal het voors. capitael ter voors. concurrentei tuschen myns soons ende eydoms (= schoonzonen) respective kinderen egaelyck gedeelt ende resterende vyffhondert pattacons sullen door voorgemelde heere executeur op suffisante panden uytgeseth ende voor denselven den daeraff vallende interest aen Maria Gabriël Poyck, Celestinesse tot Dusseldorp ende aen Maria Aloysia Poyck, Capucinesse tot Bonn jaerlycx aen elcken de hellicte voor eenen speelpenningh gereyck worden ende naer derselver beyder doot het capitael aen myne dochter Helena Aldegondis Smets in vollen eygendom ende genoet terug te vallen glyck als ick oock wil dat by affsterven van eene van de voors. religieusen de vacante hellicte ad thien pattacons aen haer Aldegondis Smets jaerlycx sullen betaelt worden, soude het oock gebeuren dat het capitael van sesduysent pattacons niet gerembourseert wierde soo sullen desniettemin tot daerentoe van den jaerlycx vallenden interest aen elkeen der voors. religieusen tot haeren sterffdag toe jaerlycx thien pattacons gereyck worden en wederom, by afflyvigheyt van eene der voors. religieusen ten reguarde van de voors. Aldegondis Smets de nemlycke voorzeye dispositie plaets hebben, mynen positiven wille synde dat deselve Aldegondis Smets uyt het voors. capitael van 6000 pattacons.

Noten:

1. Ludwig Kahlen *Heimatklänge*, Herzogenrath, december

- 1977, p. 95.
2. Mr. B. Hermesdorf *Functionarissen, etc.*, in: de Msg 1931, p. 30.
3. H.J.M. Frusch *Wapen Delcheur*, in: Limburgsche Leeuw 12 (1964), p. 103.
4. Stichting Fontes Rodenses *Collectie Russel*, ongeinventariseerd.
5. Kahlen, a.w., p. 79 e.v.
6. Kahlen, a.w., p. 77.
7. Werner von Negri *Die Laten von Ehrenstein, etc.*, in: ZAGV 56 (1935), p. 191, A(nhang) 1.
8. Archief Rolduc, Kloosterrade, hs 26, p. 708 (zie ook: Franquinet, *Oorkonden . . .*, p. 108).
9. L. Augustus *Kasteel Ehrenstein te Kerkrade en zijn bewoners in de 18e eeuw*, in: de Msg 1977, p. 65.
10. Kahlen, a.w., p. 89 e.v.
11. 'Schlounck' is een verbastering van slenk, hetgeen bodemverzakking betekent
12. Kahlen, a.w., p. 92 e.v.
13. RAN-Br., Raad van Brabant, Civile Processen (Inv. Reeks nr 29, deel 3, p. 449, nr. 3750).
14. Kahlen, a.w., p. 80, e.v.
15. Hij was voormalig kapitein in dienst van de Keizer.
16. Stichting Fontes Rodenses *Collectie Russel*, ongeinventariseerd.
17. Gegevens Smets: Vriendelijke mededeling van mvr. G. Esser-Plum, Herzogenrath. Waarvoor dank!
18. H. Mosmans, CsrR. *De Karthuizers te Roermond*, in: de Msg 1937, p. 66.
19. Enckelen = kleinkinderen.

A.P.L. PAQUAIJ

Kerkhoven in Zuid-Limburg

(vervolg)

Kerkhof BREUST - ELJSDEN tot september 2000

Naam	Voornamen	Geb. dat.	Partner	Ovl. dat.
Stessen	Pieter	19000313	Piters	19600823
	Simon Hubert		Josephina Maria	
Stessen	Servaas	19291218	Boers Maria J.	19880831
	Joseph Hubert			
Stessen	Bernard Pieter	19361028		19370105
Steuperaert	Bertha	18930215	Reintjens	19710421
	Helena Maria		Joseph Hubert	
Stevens	Maria Elisabeth	18840226	Vliegen	19530605
			Pieter Hubert	
Stevens	Anna	18850320	Theunissen	19700312
	Elisabeth Josephina		Joseph Hubertus	
Stevens	Hubertus	18891011	Theunissen	19670516
			Maria Petronella	
Stevens	Gerardus	18920509	Lucassen	19720323
	Hubertus		Maria Amelia	
Stevens	Josephus	19040727	Louis	19810210
	Julianus		Maria Anna	
Stevens	Gerardus	19191112	Gog van	19810000
	Hubertus Math		Hubertha	
Stevens	Hubert Joseph	19211003	Warnier	19851013
			Anna Maria	
Stevens	Franciscus	19230223	Wolfs	19530412

Stevens	Gerardus		Maria Mathilda	
	Andreas	19250618	Henquet Thérèse	19900517
	Gerardus Johan		Lambertine Gertrude	
Stevens	Johannus	19271001	Beijers Josephine	19780402
	Emile Gerardus		Trine Juliette	
Stevens	Nicolaas	19380217	Thal Maria	19780603
	Maria Joseph		Johanna Wilhelmina	
Stheins	Egidius	18901004	Frenck Lucia	19690929
Sthijns	Barbara	19120312	Warnier	19900517
	Josephina		Henri Joseph	
Stijnen	Jacques	19250225	Warnier Bertien	19920627
Straet	Maria	18821111	Sipers	19600111
	Wilhelmina		Jean Guillaume	
Straet	Willem Hubert	18860131	Jeukens	19600208
			Maria Barbara	
Straet	Josephus	18880204	Geurten Maria	19460704
	Benedict Huber		Lucia Hubertina	
Straet	Winandus	19120424	Feijs	20000429
	Hubertus		Maria Elisabeth	
Straet	Elisabeth	19141003	Thijssen	19900118
			Wilhelmus Joseph	
Straet	Guillaume	19170321	Ongehuwd	19931117
Straet	Winandus	19270709	Ongehuwd	19791031
Straet	Aleida	19380523	Vranken Hub	19790829
	Guilemine Maria			
Swinkels	Cor	19300226	Bleeker Brigit	19831225
Taeijmans	Francis	18790729	Bruls Catherine	19591109
	Jan Baptiste		Fernandine Agnes	

Taeijmans	Marie	18820409	Ongehuwd	19490315				Gerardus Hubertus
	Augustine Trinet				Theunissen	Maria	18910308	Stevens 19530730
Taeijmans	Maria	19130918	Wall vande	19890410		Petronella		Hubertus
	Elisabeth Joseph		Winand Joseph Eugene		Theunissen	Pieter	18910926	Ongehuwd 19770313
Taeijmans	Henri Marie	19201113	Reintjens Marie	19960705		Renier Arnoldus		
			Elise Gertrude		Theunissen	Catharina	18930715	Ongehuwd 19880810
Teheux	Maria	18841125	Wolfs	19760123		Anna Maria		
	Hubertina Elisabet		Martinus Hubertus		Theunissen	Emil	18960818	Ongehuwd 19260108
Teheux	Joseph	18930314	Simons Agnes	19630225		Joseph Hubertus		
	Lambert Hubert		Maria Hubertina		Theunissen	Maria	18970403	Wolfs Victor 19871211
Teheux	Joseph	19280524	Wolfs Marie	19830314		Hendrika		Martinus Joseph
	Gerard Hubert		José Adolpne Henri		Theunissen	Guillaume	18980819	Hennekens 19861003
Tercafs	Elise	19061202	Huijnen Johannes	19930923		Charles Henri		Maria Josephina
	Marie Josephine		Andreas Hubertus		Theunissen	Marie	19000323	Huijnen 19800209
Thal	Cornelis	19040506	Wijdevan van de	19750917		Josephine Theodor		Hubertus Martinus
			Joanna		Theunissen	Maria	19010616	Huijnen Joannes 19830208
Theelen	Hubert Joseph	18600324	Ongehuwd	19411109		Elisabeth		Martinus Gerardus
Theelen	Hubertus	18930521	Custers	19420602		Maria	19010616	Willigers Henri 19830208
	Tossanus Arno		Maria Helena			Elisabeth		Joseph Hubert
Theelen	Maria	18950419	Gilissen	19680930		Theophile	19020729	Crousen 19740720
	Sophia Catharina		Martinus Hubertus			Mathieu Jean		Anna Maria
Theelen	Joannes	18971208	Ongehuwd	19740228		Joannes	19020820	Schiffelaers 19821120
	Hubertus					Wilhelmus Huber		Ludovica Maria Anna
Theelen	Hubertus	18990524	Conings	19550424		Pierre	19030409	Ongehuwd 19620901
	Josephus		Hubertina			Jules Antoine		
Theelen	Hendricus	19011120	Brouwers Maria	19740401		Paul Joseph	19041022	Jeukens 19900724
	Wilhelmus		Catharina Philomena					Anna Maria
Theelen	Michel	19410729		19410907		Guillaume	19041230	Dessart Marie 19900206
	Marie Joseph					Jean Marie		Jeanne Florence
Theelen	Raoul	19880612		19880824		Catharina Jos	19050925	Smeets Jacobus 19760327
Theunissen	Petronella	18500616	Debougnoix	19450706		Maria Antoi		Leonardus Augustinus
	Catharina		Simon August Joseph		Theunissen	Marcel Albert	19051011	Ongehuwd 19731217
Theunissen	Willem	18660124	Wolfs	19580103		Jose Maria		
	Andreas		Maria Anna		Theunissen	Jean	19061225	Wolfs Maria 19750302
Theunissen	Willem	18660124	Crousen	19580103		Theodoor Emanuel		Josephina Hubertina
	Andreas		Maria Agnes		Theunissen	Maria	19071123	Wolfs Joannes 19861028
Theunissen	Hendricus	18680221	Haenen Anna	19310131		Catharina Antoinett		
	Petrus		Maria Joseph		Theunissen	Johanna	19080625	Ongehuwd 19840929
			Alexandrina			Maria Cornelia		
Theunissen	Maria Christina	18680514	Partouns	19390630		Johannes	19100101	Ongehuwd 19821220
			Winandus Franciscus			Mattheus		
Theunissen	Joannes	18731005	Klippert	19580902		Johannes	19100326	Macheels 19761112
	Wilhelmus Huber		Maria Anna			Josephus Hube		Maria Elisabeth
Theunissen	Joannes	18731005	Pisters	19580902		Wilhelmina	19110715	Philippens 19850215
	Wilhelmus Huber		Maria Elisabeth		Theunissen	Petron Hendr		Mathieu Hubert Emile
Theunissen	Clément Joseph	18740618	Geurten	19510418		Wilhelmus	19110717	Wolfs Maria 19830417
			Marie Catherine			Joseph Hubert		Johanna Elisabeth
Theunissen	Victor	18750401	Beefe De	19381214		Pieter	19130103	Erkelens van 19910831
	Winandus		Theresia			Johannes Hubert		Maria Hubertina
Theunissen	Antonius	18770217	Heijnders Maria	19471210		Josephina	19130209	Waterval Jean 19991110
	Jacobus Hubert		Catharina Cornelia			Jacoba Anna		Walther Hubert
Theunissen	Johanna	18770329	Haenen Louis	19560223		Christina	19140724	Philippens 19830314
Theunissen	Maria Apolonia	18781220	Collard	19330721		Cornelia Anna		Arnold Jozef Hubert
			Gerard Raphael		Theunissen	Maria	19140809	Ongehuwd 19811223
Theunissen	Mathijs	18790921	Paquaij	19580617		Antoinette Huberti		
	Hubertus		Maria Anna			Mathilda	19150618	Jeukens 19951211
Theunissen	Marie	18820110	Warnier	19380505		Cornelia Joseph		Guillaume
	Francoise		Martinus Joseph					Josephus Hubert
Theunissen	Joseph Hubert	18820405	Stevens Anna	19450510		Margaretha	19150902	Creuwels 19961223
			Elisabeth Josephine			Joseph Maria		Jacobus Johannes
Theunissen	Antonius	18851109	Ongehuwd	19550614		Joseph Joannes	19170329	Vliegen 19930909
	Hubertus							Maria Elisabeth
Theunissen	Maria	18861221	Arpots Louis	19830704		Willem Leo	19180306	Henquet Maria 20000501
	Catherina Paulina		Hubert Joseph					Anna Guillemina
Theunissen	Maria Johanna	18880627	Goessen	19491218		Alexius	19180715	Claessens 19891112

Theunissen	Egidius		MMH (Margriet)		Ubaghs	Ronald Maria		
	Mathieu	19200723	Meertens Maria	19840229		Helene	19000629	Duijkers 19860000
Theunissen	Antonius		Louisa Josepha			Hubertine		Hubertus Joseph
	Hubertus	19201107	Ongehuwd	19840115	Ukens	Antonius	18960214	Piters 19690728
	Antonius Wilhel					Henricus		Elisa Maria
Theunissen	Pieter	19220123	Ongehuwd	19680000	Vaes	Antoon Joseph	18960329	Loijen 19821218
	Matheus Theodoo							Anna Maria
Theunissen	José	19270519	Derks	19680616	Valckx	Peter	19200307	Henquet Leontine 19661203
	Clémence Marie		Jacobus Gerardus			Johannes Gerardus		Jeanne Alice
Theunissen	Joannes	19331008	Pirnay Mia	19910412	Valk de	Antonetta	18920113	Simmelink 19770320
	Wilhelmus Huber							Arnold Hubert
Theunissen	Elisabeth Maria	19381229	Wolfs Michel H.	19830810	Vandenbroeck	Maria Elisa	19060804	Wolfs Guillaume 19961101
Theunissen	Marcel Gera	19461031		19470511				Louis Joseph
	Mari Jos Henr				Vanderhallen	Maria Ida	18950425	Luijelaar v 19870306
Theunissen	Joseph	19500530		19500910				Johannes Wilhe
	Mathieu Paul							Arnold
Theunissen	Johannes	19530110	Ongehuwd	19940928	Vanderlinden	Emile	19251103	Meertens 19710413
	Egidius Hendr					Jean Joseph		Josephina Maria
Thiel van	Willem Jozef	19041023	Bosman	19650111				Johanna
			Alberdina Everarda		Vandevenne	Alfons Jacobus	19240411	Crutzen Clara 19880703
Thijssen	Anna	18690715	Hessels Pieter	19320422				Henriette (Jeann)
	Maria Elisabeth				Vanhulle	Annie	19450512	Vrijhoeven Willie 19790528
Thijssen	Nicolaas Joseph	18740528	Lekner	19500721	Ven van de	Hetty	19220409	Even van Harrie 19971201
			Maria Cornelia		Vermeer	Franciscus	18910403	Peusens Anna 19600220
Thijssen	Josephus	19070614	Liebens Maria	19870419		Joan Jos Maria		Maria Hubertina
	Jacobus		Anna Henrietta		Vermue	Catharina	18950712	Ongehuwd 19620813
Thijssen	Wilhelmus	19090303	Straet Elisabeth	19900429	Verstegen	Anna Geertruida	19160812	Nelissen Mathijs 19900123
	Joseph				Verstraelen	Marie Jules	19140000	Vogels José 19960000
Thijssen	Nico Gerardus	19351016	Bovens	19680803		Jean Ghislaine		
			Helena Johanna		Viseur	Joannes	18791130	Janssen Catharina 19680821
Thijssen	Nico	19630823		19770811	Viseur	Joannes	18791130	Martens 19680821
	Maria Gerardus							Maria Catharina
Thoma	Antoon	19060710	Frijns	19860111	Viseur	Michel	19150524	Beijersbergen 19540409
	Matheus		Elisabeth Barbara			Jozef Hubertus		Helena
Thomas	Auguste	18990215	Veugen Marie	19770403	Vliegen	Pieter Hubert	18860823	Stevens Maria 19691208
	Lambert Joseph		Louise Hubertine					Elisabeth (graf+1970)
Thomas	Louise Juliette	19001210	Ongehuwd	19600126	Vliegen	Maria Elisa	18920828	Ghijsen Joannes 19810812
	Cec Marie							Gilles Hubertus
Thonet	Anna	19170201	Petit Hubert	19941130	Vliegen	Egidius	18930227	Lucassen Marie 19601015
Tilisen	Marie Clara	18900514	Mulken van	19821107		Hubertus		Christine Renee
	Franc Florenc		Joannes Michiel		Vliegen	Hubertus	18950717	Sneepers 19700308
Tilmans	Maria	19080701	Houbiers	20000401		Joannes		Maria Hubertina
	Catharina Jos Pauli		Fernand Jean Antoine		Vliegen	Maria	18960508	Haenen 19860803
Timmers	Joseph	19300928	Simons Gerta	19890414		Hubertina		Christiaan
Toers Bijns	Fien	19141215	Wens	19970927	Vliegen	Anna	19070224	Simons 19830421
			Chretiën Henri			Maria Elisabeth		Gerardus Josephus
Tonka	Pierre	18790822	Janssen Anna	19491114	Vliegen	Maria	19170815	Theunissen 19841213
	Joseph Hubert		Josephina Clementin			Elisabeth		Joseph Joannes
Tossings	Marie Elisabeth	18900623	Reintjens	19830203	Vliegen	Johannes	19271124	Janssen Simoné 19830822
			Egidius Hubertus			Gerardus		Anna Maria
Tossings	Maria	18930930	Kreemers	19920122	Vliegen	Antonia Elisa	19450122	19450714
	AnnaMargaretha		Hendrik		Vlieks	Lambertus	19050723	Didderen 19870331
Tossings	Hubert Egidius	18960902	Lebon	19801217		Jacobus Pierr		Elisabeth Maria
			Maria Josephina					Hubertina
Tossings	Johannes	19001028	Weerts	19781016	Vlieks	Wilhelmina	19100815	Czesnowski 19860000
	Gerardus Hube		Anna Catharina			Maria Elisa		Edward
Tossings	Alphonse	19080115	Janssen	19880530	Vogels	José	19250000	Verstraelen 19870000
	Joseph		Elisabeth Anna					Marie Jules
Triplet	Blanche Marie	19020808	Wolfs Wilhelmus	19860929				Jean Ghislaine
			Matheus Winandus		Volkers	Henricus	19321023	Habets Gertrude 19990501
Trypsteen	Gregoire	18990508	Levaux Flore	19881103		Joseph		Petronella Maria
	Charles Stephan		Josephine Henriette		Voncken	Pieter	18840520	Graeven 19510101
Ubachs	Alfred Godfried	19170130	Aerts	19691227				Marie Marthe
			Elisabeth Hubertina					
Ubachs	Jacobus	19600826		19651022				

(wordt vervolgd)

